

KMETJE, zdaj je čas za ZADRUGO!

Preoblikovanje kmetijskih zadrug (oz. TZO) in gozdarskih TOK je že nekaj časa predmet intenzivnih razmišljanj in razgovorov na različnih ravneh. Če smo do sedaj o tej temi samo razmišljali in govorili, pa je sedaj nastopil čas, ko moramo nekaj ukreniti.

Skupščina Republike Slovenije je namreč sprejela Zakon o zadrugah, ki je začel veljati 28. marca 1992 leta. Ta zakon zahteva, da se organiziranost obstoječih zadrug in TOK uskladi z Zakonom do 30. junija 1992 leta. Torej imamo na razpolago slaba dva meseca. Kjer so dileme razčiščene, kjer kmetje vedo, kaj rabijo in kaj hočejo imeti, ne bo težav.

V tem sestavku želim na kratko pojasniti, v čem vidim smisel nove zadruge in kako postopati, da se bodo gozdarski TOK pravočasno in brez likvidacijskih postopkov preoblikovali v zadruge. Obravnaval bom le preoblikovanje TOK gozdarstva, ker so v kmetijstvu zaradi nedoslednosti v sedanji organiziranosti zadruge in težave malo večje kot v gozdarstvu.

Zakaj v ZADRUGO?

Do sedaj je vas kmete Zakon o gozdovih prisilil, da ste morali gozdne proizvode prodajati preko TOK. Za nekatere od vas je bilo to sprejemljivo, saj niste imeli nobenih skrbi z iskanjem in izbiranjem kupcev, drugi pa se s tem načinom nikoli niste mogli sprijazniti.

Sedaj je vaša — prostovoljna — odločitev: ali boste svoje pridelke iz gozda prodajali sami, ali pa se boste povezali z drugimi lastniki gozdov v ZADRUGO in si s tem pridobili različne gospodarske koristi. Namen zadruge je namreč v tem, da pospešuje gospodarske koristi svojih članov na osnovi enakopravnega sodelovanja in upravljanja. Če se čutite dovolj sposobni in močni, da sami nastopate na trgu in se ne bojite, da boste postali lahek plen lesnih prekupčevalcev — ostanite samostojni! Ne bo vam treba vplačati obveznega deleža, za katerega višino se bodo dogovorili člani zadruge in ne bo vam treba jamčiti za obveznosti zadruge.

Seveda bo zadruga kljub temu (če bo to vaša želja) les odkupovala, vendar po dogovorjeni ceni brez eventuelnega doplačila na osnovi ugotovljenega dobička iz poslovanja in brez vaše pravice, da

sodelujete pri upravljanju zadruge.

Vsi ostali kmetje — po oceni vas je na osnovi vaših izjav vsaj dve tretjini pa se boste povezali v zadruge. Nastopi vprašanje: kakšno zadruge? Ali splošno (kmetijsko-gozdarsko) ali specializirano zadruge? Izkušnje v sosednjih državah, kjer je združništvo močno razvito kažejo, da v prvi fazi organiziranega združništva nastopajo splošne kmetijske zadruge, v nadaljnjem razvoju pa vse bolj prihaja do specializiranih zadrug. Te so

običajno bolj prožne, enostavnejše organizirane in bolj pregledne in s tem nudijo članom večje koristi. To, da je posameznik lahko član več zadrug, da vplača več deležev in da hodi na seje več upravnih odborov, ne more razvrednotiti pozitivnih učinkov specializirane zadruge.

Vi spoštovani kmetje se boste odločili, kakšno pot boste ubrali. Ali sprejmete izkušnje drugih ali si boste iz osnove nabirali lastne izkušnje? Naj ob razmisleku ali se vključite v zadruge ali ne, opozorim še na eno dejstvo. Zadruga je zanimiva predvsem tedaj, ko je ponudba blaga, ki je predmet poslovanja zadruge večja od povpraševanja po tem blagu. Ravno to pa se dogaja v zadnjem času pri nas: preveč je mleka, mesa, težko se proda hlodovina jelke, rezani les

Pomlad je tu in tudi delo na polju — Foto: F. Jurač

(Nadaljevanje s 1. strani)

slabše kvalitete. Vsa ta leta nazaj, ko nismo imeli tržnega gospodarstva, smo brez problemov prodajali vse. Torej, upoštevajte spremenjene tržne razmere!

Kako v ZADRUGO?

Roki za usklajitev organiziranosti po Zakonu o zadrugah veljajo tudi za TOK gozdarstva — 30. VI. 1992.

Seveda je nerodnost v tem, da ni še sprejet Zakon o gozdovih, ki v nekaterih členih tudi ureja problem preoblikovanja TOK v zadrugo predvsem glede delitve premoženja.

Po navodilih Ministerstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano naj bi se tudi kmetje v TOK gozdarstva takoj lotili preoblikovanja TOK v zadrugo in upoštevali pri tem tudi ustrezne člene predloga Zakona o gozdovih. Če bi prišlo zaradi nesprejetega Zakona o gozdovih do problemov v okviru GG, iz katerih se TOK izločajo, se bo postopek podaljšal do sprejema Zakona ali pa bodo šli TOK po 30. VI. 1992 v likvidacijo.

Da se ohrani kontinuiteta med TOK in zadrugo, oziroma da se premoženje TOK lahko prenese v zadrugo in se ta registrira kot pravni naslednik TOK, morajo sedanji člani TOK to željo izglasovati na referendumu, ki ga razišče Zbor delegatov TOK. To se pravi, da se večina sedanjih članov TOK (ne koope-
rantov) mora strinjati, da je naslednik

TOK zadruga. Seveda se morajo predhodno tudi sporazumeti ali bo to GOZDARSKA ZADRUGA, ali KMETIJSKA ZADRUGA ali Gozdarsko-kmetijska zadruga.

Če referendum ne uspe, sledi likvidacijski postopek za TOK. Ko se poplačajo vse obveznosti, se ostanek likvidacijske mase prenese na Zadržno zvezo, ta pa to premoženje dodeli drugi zadrugi, ki je že ali pa se bo šele ustanovila na tem območju.

Če pa referendum uspe — večina sedanjih članov TOK se strinja, da se TOK preoblikuje v zadrugo, pa teče akcija zbiranja članov te nove zadruge. Ti novi člani morajo sprejeti PRAVILA zadruge, se dogovoriti o višini in vpisati jamstveni delež ter izvoliti predsednika, upravni in nadzorni odbor nove zadruge.

Vse pomembnejše zadeve o dejavnosti zadruge, odgovornosti in obveznosti zadruge in članov zadržnikov, o premoženju, delitvi presežkov, o organih zadruge in njihovih pristojnostih ter o prenehanju zadruge so opredeljene v PRAVILIH zadruge.

Po (še nesprejetem) Zakonu o gozdovih, se iz sedanjega TOK izloči javna gozdarska služba, to je tisti del gozdarskega strokovnega kadra, ki bo plačan iz republiškega proračuna.

V zadrugi bi torej ostal odkup lesa ter tiste izvajalske funkcije, za katere misli-

jo člani zadruge, da bi jih bilo smotno organizirati skupaj. Za izvedbo nujnih gozdno gojitvenih in varstvenih del bo po zakonu zavezan lastnik gozda.

Razmislite, ali boste v stanju ta dela (v približno takšnem obsegu kot sedaj) opraviti sami, ali pa je boljše imeti na razpolago usposobljene gozdne delavce, ki pa jih bo treba za opravljeno delo plačati. Mogoče vam bo pri tem delno pomagala država (n. pr. tako, da bi vas delno oprostila plačila davkov).

Če se bo preoblikovanje TOK v zadrugo izvedlo pred sprejemom Zakona o gozdovih, mora zadruga sprejeti od TOK vse delavce — razen tistih, ki gredo v javno gozdarsko službo. Po sprejemu Zakona o gozdovih pa bo eventualno viške delavcev pomagal reševati republiški proračun.

Ne glede na to, kdaj bo prišlo do končnega preoblikovanja TOK pa moramo takoj pričeti razgovore na gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec o izhodiščih za delitev premoženja med GG in TOK. To bo treba izpeljati v vsakem primeru, tudi če se člani TOK trenutno ne odločijo za preoblikovanje v zadrugo.

Pametni, argumentirani in strpni dialogi bodo potrdili, da so bili odnosi med gozdnimi posestniki in gozdarji v našem območju vedno dobri in da bodo dobri ostali tudi v bodoče.

Tone MODIC

GOSPODARJENJE

JAVNE OBRAVNAVE O PREOBLIKOVANJU ZADRUŽNIŠTVA V OBČINI SLOVENJ GRADEC

Koncem meseca marca je stopil v veljavo novi Zakon o zadrugah, ki ureja področje zadržništva na povsem novih temeljih. Zadržništvo v kmetijstvu postaja tako prostovoljna oblika povezovanja kmetov za uresničevanje njihovih interesov. Zakon pa prinaša tudi nekatere novosti kot n. pr. plačilo obveznega ustanovnega deleža, jamstvo zadržnikov, način delovanja zadrug, vrste in oblike organov upravljanja zadrug itd. Obstoječe zadruge so dolžne prilagoditi svojo organiziranost določbam novega zakona najkasneje do 30. 6. 1992, v nasprotnem primeru Zadržna zveza Slovenije prevzame celotno premoženje zadrug, ki se do tega roka niso preoblikovale in nato sama organizira oblikovanje takšnih zadrug.

Časa nam torej ostaja zelo malo. V procesu preoblikovanja naše zadruge je potrebno organizirati zbor kmetov, obrazložiti način preoblikovanja, sprejeti zadržna pravila in na koncu še izpeljati referendum.

In kakšna naj bi bila naša zadruga po preoblikovanju? Na zadržnem svetu smo se dogovorili, da bomo zaenkrat oblikovali le eno splošno zadrugo, dopustili pa možnost, da se v letu dni po preoblikovanju obstoječe zadruge, oblikujejo tudi manjše zadruge, če bo za to obstajal interes. V 78. členu zakona o zadrugah je namreč predvidena tudi takšna možnost, do 30. 6. 1992 pa je nemogoče izpeljati delitev zadruge na manjše dele. TOK Gozdarstva se zaenkrat

ne bo povezoval v novonastalo splošno zadrugo. Za to obstajata dva temeljna vzroka:

1. Gozdarski zakon še ni sprejet, zato ostaja še vedno nerešeno vprašanje presežkov delovne sile. Predvideva se, da bo s tem zakonom to vprašanje ustrezno razrešeno.

2. Lastninjenje v povezavi z GG Slovenj Gradec še ni razrešeno. Ni možno pričakovati, da bi do 30. 6. 1992 to vprašanje tudi uredili.

Iz novo nastale splošne zadruge se bo izločila lastna kmetijska proizvodnja (bivša ekonomija) in se preoblikovala v samostojno zadržno podjetje v zadržni lastnini. Tako bo zadruga praktično očiščena in bo delovala le še na področju preskrbe kmetov z reprodukcijskim materialom ter na področju odkupa vseh vrst kmetijskih proizvodov.

Zbori kmetov, na katerih bomo razpravljali o preoblikovanju zadruge, bodo od 10. maja dalje. Na njih bodo sodelovali tako predstavniki obstoječe kmetijske zadruge kot tudi TOK Gozdarstvo, zato bo možno v neposrednem kontaktu postaviti vsa vprašanja, ki se nanašajo na preoblikovanje zadržništva v občini. Zavedamo se, da zaradi obilice dela na kmetijah ne bo lahko izpeljati zborov na terenu, vendar praktično nimamo možnosti podaljševati roka razprav, saj mora biti referendum izpeljan najkasneje do sredine meseca junija. Zato vabimo kmete, da se zborov udeležijo v čimvečjem številu.

Mirko TOVŠAK

CERKEV HOČE GOZDOVE

Če bodo sedanji zakon o denacionalizaciji izpeljali do konca, bo cerkev postala edini slovenski in največji veleposestnik v Srednji Evropi. V njeno last bo prešlo nekaj več kot 36.000 hektarov gozda. Med njimi je tudi četrtina Triglavskega narodnega parka, vključno s sedmerimi jezeri

Cesar Jožef II. je konec 18. stoletja podpravljal samostansko posest ter iz te zemlje in gozdov ustvaril sklad, iz katerega je Cerkev plačeval rento. Verski sklad je na Kranjskem dobil svoj končni obseg, ko je Kranjska industrijska družba gozdove v okolici Bleda (ki jih je kupila od briksenških škofov) leta 1895 prodala avstrijski državi za 1.400.000 kron. (Za lažjo primerjavo: Cankar je ženske plačeval po krono na noč).

Avstrijska država je s premoženjem, ki ga je kupila, dopolnila verski sklad, ki je del dobička od prodaje lesa namenjal za plače in pokojnine duhovnikov. Tako se je Cerkev godilo tudi v predvojni Jugoslaviji. Leta 1939 pa je dr. Anton Korošec, prvak Slovenske ljudske stranke in predsednik jugoslovanskega senata, z uredbo zemljo cerkvenega sklada dodelil Cerkvi. V uredbi je bilo zapisano, da se vračajo tisti skladi, »ki so bili ustanovljeni iz imovine katoliške Cerkve, z verskimi dokladami in prostovoljnimi prispevki vernikov, ki služijo cerkveno-prosvetnim namenom katoliške Cerkve«. To pa ni bilo čisto res, saj verski sklad ni bil ustanovljen iz prispevkov vernikov niti iz imetja Katoliške cerkve, temveč iz zemlje, ki jo je nacionalizirala oziroma odkupila avstrijska država. Nasprotniki vračanja gozdov cerkvi danes celo trdijo, da je Korošec takrat izkoristil svoj položaj in Cerkvi dodelil tudi tisto, kar so nekoč že prodali. (Kot smo omenili, je bil zadnji cerkveni lastnik blejske posesti knez nadškof Vincenc iz Briksna, ki je leta 1858 posest prodal Kranjski industrijski družbi).

Cerkev je nato z gozdovi upravljala do prihoda Nemcev, ki so sklad takoj podržavili. Po vojni je komisija za agrarno reformo sklad nacionalizirala. Gozdove so začela

upravljati državna gozdna gospodarstva in Cerkev je bila zaradi nacionalizacije ob velik del dohodkov. Po njenem mnenju naj bi bilo zaradi izpada denarja za plače in pokojnine prikrajšanih 5.000 cerkvenih uslužbencev in marsikateri od njih je moral zaradi tega zapustiti Slovenijo.

Denacionalizacija

Ko se je po zmagi Demosa začelo govoriti o denacionalizaciji, Cerkev ni postavljala velikih zahtev po odvzeti zemlji, sčasoma pa so se njeni apetiti povečali, tako da si sedaj želi pridobiti v last tako rekoč vse, kar ji je bilo odvzeto. Sprejeta različica zakona o denacionalizaciji, ki Cerkvi omogoča vračanje v naravi, je bila tik pred izglasovanjem v skupščini po mnenju nekaterih strank dobesedno vsiljena poslancem, mi pa bi rekli, da so Demosovi poslanci (tudi zeleni, socialdemokrati in demokrati) glasovali kot stroj, pa čeprav so na začetku imeli pomisleke celo kmetje. Ti so se takrat še zavzemali, da nekmetje ne bi dobivali dencionalizirane lastnine v naravi, kar je sicer navada tudi drugje v Evropi. Teža predvolilnih obljub — popravljanje krivic — in lobi razlaščenec sta bila navkljub svari lom opozicije, da bo Cerkev »postala največji posestnik v Sloveniji in bo vsekakor z ekonomskim obvladovanjem tudi politično obvladovala ta prostor« in stroke, ki je opozarjala, da interes lastnika ni nujno tudi javni (ekološki) interes, premočna. V gozdovih namreč veljajo, zaradi ekološke funkcije, precejšnje omejitve, ki bodo sčasoma vedno večje. Še posebej v Triglavskem narodnem parku. Postavlja se torej vprašanje, kako bodo te omejitve reagirali lastniki in ali bodo zato hoteli kakšno odškodnino, ki bi jo seveda morala plačati država. Tudi interesi Cer-

kve glede gozdov bodo pridobitniški in če bodo ekološke omejitve preostre, se bodo vprašali, ali vendar nimajo z gozdovi samo izgub.

Če večina poslancev še vedno misli, da so postopki sicer legalni, vendar s strani Cerkve moralno vprašljivi, pa so liberalni demokrati prepričani, da je vprašljiva celo legalnost vrnitve gozdov. »Gre za to, da so danes razmere povsem drugačne, kot so bile leta 1940. Samostanov, menihov in nun je danes kvečjemu 10 odstotkov od takratnega števila, poleg tega je družbena struktura danes povsem drugačna kot pred petdesetimi leti, ko je bila še napol fevdalna oziroma zgodnjekapitalistična,« komentira Jaša Zlobec (LDS).

Gozdarji proti Cerkvi

Največji del bodoče cerkvene posesti je na Gorenjskem, na področju sedanjega gozdne-gospodarstva Bled in med drugim obsega tudi 25 odstotkov Triglavskega narodnega parka, manjši del strnjene posesti pa so gozdovi pod Kamniškimi Alpami v območju gozdnega gospodarstva Nazarje, ki so bili last ljubljanske nadškofije, poleg tega je nekdanja cerkvena posest še na območju gozdnih gospodarstev Brežice in Novo mesto, kjer je poleg gozdov sklada še grad Mokrice, ki je bil skupaj z okoliškimi gozdovi pred vojno last zagrebške nadškofije. V sklopu gozdov, ki naj bi bili vrnjeni Cerkvi, je še razdrobljivi del posesti, nekdanja last nekaterih redov in posameznih župnij.

V gozdnih gospodarstvih sedaj s strahom pričakujejo, kako se bo zakon uresničil. Med tem pa gozd in gozdna gospodarstva propadajo. V zakonu namreč obstaja določilo, ki pravi, »da ni dopustno nikakršno razpolaganje z nepremičninami oziroma s premoženjem, glede katerega obstaja možnost oziroma dolžnost vrnitve.« Splošno združene gozdarstva in društvo razlaščenec sta sprožila pravni spor z namenom, da se pojasnijo, kaj pomeni razpolaganje. Razpolaganje naj po mnenju gozdarjev namreč ne bi pomenilo, da se ne sme gospodariti naprej. Razlaščenca pa pravijo, da bi morala biti prepoved popolna.

Tako niti ni čudno, da so se gozdarji z Bleda odločili, da si s pogodbo s Cerkvijo zagotovijo možnost nadaljnega dela na 16.000 hektarih gorenjskih gozdov. Rento oziroma čisti dohodek bodo plačevali Cerkvi, svoje delavce pa so rešili brezposelnosti. Še vedno namreč obstaja možnost, da si Cerkev premisli in ustanovi svoje podjetje za izkoriščanje gozdov, tega pa se bodo morala, če zakon o denacionalizaciji ne bo revidiran, bati predvsem tista gozdna gospodarstva, ki s Cerkvijo niso hotela podpisati pogodbe. Podatki o tem, koliko delavcev naj bi ostalo brez dela, so zatražujoči: 1394 naj bi jih bilo samo med gozdarji, v industriji pa naj bi bilo vprašljivih celo 35.000 delovnih mest. Če bodo gozdove dobili novi lastniki, je verjetno, da bo precej delavcev obdržalo delo, vendar nihče ne jamči, da bo prenos lastništva hiter. Če pa se bo vsa stvar vlekla, bodo ti ljudje skoraj gotovo ostali brezposelni.

Druga točka spora med gozdnimi gospodarstvi in bivšimi in bodočimi lastniki gozda so odškodnine za vložena sredstva. Po zakonu o denacionalizaciji ima vsak sedanji upravitelj pravico do uveljavljanja večvrednosti nepremičnine, ki naj bi se vrnila upravičencu. V primeru gozdov je večvrednost cestno omrežje, ki je bilo zgrajeno v zadnjih petdesetih letih. Gostota cest naj bi bila pred vojno v cerkvenih gozdovih približno 7 metrov na hektar, sedaj pa je cest 17, na nekaterih območjih celo 27 metrov, in to seveda pomeni povečanje vrednosti gozda. V ljubljanski nadškofiji se ne strinjajo, da bi morali to večvrednost plačati, zdi se jim, da je logično, da so bile ceste zgrajene z denarjem od prodaje lesa, pridobljenega v njihovem gozdu, po drugi strani pa se jim zdi, da so se ceste na tem območju uporabljale še v druge, ne samo gozdarske namene.

Zakon o gozdovih

Medtem ko potekajo različni postopki v zvezi z denacionalizacijo, so slovenski gozdovi prepuščeni brez zakonu in ljudem, ki na svojo roko v njih sekajo vse povprek (brez dovoljenja in mimo davkarje), zaradi moratorija na sečnjo v delih družbenih gozdov, ki naj bi se vrnilo bivšim lastnikom (141.000 hektarov), pa so gozdna gospodarstva dobesedno prenehala vlagati v gozdove in lani smo zato morali vzeti celo denar iz proračuna v višini 370 milijonov takratnih dinarjev. Sredstva za zasebne gozdove in za tiste, ki naj bi se vračali in v njih še velja prepoved sečnje, so predvidena v letošnjem proračunu.

Na ministrstvu za kmetijstvo so poskusili

urediti zmedo in konec letošnjega januarja so sprejeli odlok, po katerem naj bi se s temi gozdovi do vrnitve normalno gospodarilo. Odlok je bil sprejet januarja, vendar je veljal samo dober mesec, potem pa ga je vlada na pritisk javnosti in bodočih lastnikov spremnila, tako da je sečnja dovoljena samo, če je tako dogovorjeno z bodočim lastnikom.

Morda bi se marsikaj lahko rešilo z novim zakonom o gozdovih, ki je že v skupščinski proceduri, vendar le redki verjamejo, da bo zaradi različnih strankarskih interesov kmalu sprejet. Bistvena razlika med zakonom, ki se pripravlja, in med veljavnim zakonom o gozdovih je, da so zdaj za vse, kar se dogaja v gozdovih, odgovorna gozdna gospodarstva skupaj z lastniki gozda. Po novem zakonu pa bo lastnik neposredno odgovoren za gospodarjenje z gozdom. Druga razlika pa se tiče sredstev, namenjenih za vlaganja v gozdove, ki so sedaj zakonsko predpisana in ne smejo biti manjša od 13 odstotkov vrednosti lesa, po novem pa bo lastnik pristojen, da določen dela opravlja sam, država bo intervinovala samo, če bo ogrožena njena razvojna politika glede gozdov.

Po vsem tem zatorej ni čudno, če se danes tako stroka kot gozdarji in nenazadnje tudi večji del političnih strank zavzemajo za spremembo zakona o denacionalizaciji, do katerega naj bi zagotovo prišlo po novih volitvah, saj so sedaj, kot pravi Jaša Zlobec, »stranke, ki imajo ta interes, politično vezane na druge stranke, ki tega interesa nimajo«.

Cerkev pa na takšne grožnje odgovarja stočno: »Bomo pač počakali, saj smo krivice prinašali že 50 let.«

Miha Štamcar, Jani Sever

Cerkev bo od Gozdnega gospodarstva Bled pobirala 40 odstotkov prihodka od prodaje lesa.

To pomeni, da bodo morali gozdarji:

ali
znižati plače

ali
zmanjšati število zaposlenih

ali
povečati sečnjo

ali
zmanjšati vlaganje v gozd

ali
zmanjšati prispevke za gozdarske šole

Problemi usklajevanja divjadi z gozdom

Gozdove v območju ogrožajo številni dejavniki: bolezn (macesnov in jelov rak, sušenje jelke, rdeča in bela gniloba, holandska bolezen bresta i.t.d.), škodljivci (številne vrste lubadarjev, rilčkar, majski hrošč, lesar i.t.d. vsaka rastlinska vrsta, celo vsak del rastline ima svoje škodljivce), divjad (vse vrste rastlinojede divjadi, ki se hrani z mladimi rastlinami, lubjem ali ki uporabljajo rastline za čiščenje rogov in druge namene), sneg in veter, gospodarjenje z gozdovi (poškodbe po spravilu lesa in gradnji prometnic, oblikovanje monokultur, pretirano pospeševanje smreke, sajenje sadik na rastiščih, ki določenim vrstam ne ustrezajo, opuščanje ali zamujanje nege i.t.d.), imisije in drugi. Zaradi velikega obsega škod in njihove resnosti bi kot temeljne probleme opredelil v območju škode po imisijah, ki ogrožajo predvsem starejše dreve in sestoje, smrekove monokulture, ki jih v mlajši in srednji starosti (letvenjaki, drogovnjaki) ogrožajo sneg in veter in so biološko neodporne in škode, ki jih povzroča preštevila divjad. Divjadi in škodam, ki jih povzroča ter ukrepom, ki smo jih podvzeli, da bi škode zmanjšali, namenjam ta prispevek. Škode se pojavljajo v vseh razvojnih fazah. Obnovo sestojev in mlajše razvojne faze še posebno močno ogrožajo: srnjad, gamsi, jelenjad in mufloni. Te škode so še toliko bolj

neugodne, ker divjad objeda najraje jelko in listavce in s tem močno otežuje melioracijo zasmrečenih sestojev.

Pravi obseg škod po divjadi je mogoče ugotoviti le s posebnimi meritvami. Ker smo se v območju v preteklosti veliko ukvarjali predvsem s škodami po imisijah in prebujanjem ekološke osveščenosti javnosti, nosilec teh dejavnosti je bil Andrej Šertel, je bila problematika škod po divjadi odrinjena v ozadje. Zadovoljili smo se z ugotovitvijo, da so škode očitne in da ne bi izgubljali časa in denarja zato, da bi dokazovali, kar je očitno. Ob predstavitev območnega gozdnogospodarskega načrta po občinah, ki so se jih vedno udeležili predstavniki lovskogojitvenih bazenov, smo prišli do naslednjih ugotovitev:

— soglašali smo, da je avtohtona divjad enakopravni člen ekosistema gozd in ima zato polno pravico do obstoja,

— enakih misli smo bili o tem, da divjad v gozdu povzroča škode,

— različnih mnenj pa smo bili o obsegu škod. Lovci so vztrajali na stališču, da škode v njihovem bazenu niso velike, gozdarji pa menimo, da divjad otežuje obnovo in da so vidne škode v letvenjaki in drogovnjaki, ki jih povzroča divjad z lupljenjem in drgnjenjem le manj pomemben del škod.

V lovski stroki so prišli do novih spoznanj, ki jih je na naša tla presadil republiški lovski inšpektor mag. Tone Simonič in ki jih postopoma sprejema tudi lovška organizacija, namreč, da številčnosti divjadi ni mogoče oceniti niti živali prešteti in da zato številčnost ne more biti podlaga za načrtovanje gospodarjenja z divjadjo. Kot osnova za načrtovanje gospodarjenja z divjadjo se uveljavljajo naslednji kazalci:

— izpašenost rastlinstva oz. ugotovljene poškodbe na mladju drevesnih vrst,

— biološki kazalci divjadi: telesne teže, število mladičev, ki jih vodijo samice, zdravstveno stanje, kvaliteta trofeje.

Če postanejo škode prevelike, ali če kažejo biološki kazalci slabo stanje in negativne trende v populaciji divjadi je potrebno povečati odstrel tako dolgo, da se škode zmanjšajo na znosen obseg in se izboljša kvaliteta divjadi (se povečajo teže, izboljša zdravstveno stanje, trofeje) in nasprotno. Če so škode neznatne in kažejo bioindikatorji na ugodno stanje v populaciji, se lahko odstrel zniža, na kar divjad reagira s povečanjem številčnosti. Takšen način načrtovanja gospodarjenja z divjadjo je zahtevnejši, saj je potrebno spremljati škode, ki jih povzroča, ugotavljati stanje divjadi ter na osnovi teh ugotovitev

sprejeti odločitve. Gre za sodelovanje dveh strok in dveh gospodarskih dejavnosti s ciljem, da se uskladi številčnost divjadi s prehrabnim sposobnostmi gozda oz. zagotoviti, da bi bile škode na gozdnem drevju znosne in da bi bila divjad zdrava, močna in vitalna.

Gospodarjenje z divjadjo obsega vrsto dejavnosti in odstrel je le ena med njimi, čeprav zelo pomembna. Samoupravni sporazum o gojitvi divjadi v pohorskem lovskogojitvenem območju združuje k uresničitvi cilja o zagotavljanju čim boljših pogojev za divjad in usklajenost številčnosti divjadi z okoljem večje število partnerjev, ki gospodarijo z okoljem, ki je hkrati tudi življenjski prostor divjadi: lovce, gozdarje, kmetijce, krajevne skupnosti i. t. d.

Obveznost gozdarstva pri izpolnjevanju sporazuma obsega predvsem izvajanje aktivnosti za izboljšanje življenjskih pogojev za divjad: snovanje mešanih sestojev, pospeševanje drevesnih vrst in grmovnic, ki so pomembne za prehrano divjadi, ohranitev jas, izločanje površin, kjer lovci pridobivajo krmno za divjad, snovanje mirnih con, dogovor o gradnji prometnic v predele, kjer so stanišča divjadi, pomoč divjadi v hudih zimah, sodelovanje pri načrtovanju višine odstrela in še kaj.

Z namenom, da vzpostavimo sodelovanje z lovstvom na novih osnovah, smo se leta 1990 gojitelji v našem gozdnogospodarskem območju dogovorili, da za začetek postavimo na vsakem gozdarskem obratu vsaj po tri pare ploskev (v paru sta ograjena in neograjena ploskev) na katerih bomo ugotavljali škode po divjadi in njihov razvoj. Sklenili smo tudi, da popišemo vse škode v letenjakih in drogovnjakih. Nalogi smo uresničili in prišli za začetek do dovolj kvalitetnih podatkov, na

katero smo se sklicevali, ko smo s predstavniki lovstva določali izhodišča za odstrel divjadi v letu 1992.

Lovci imajo pri izvajanju sporazuma zelo pomembno nalogo, da realizirajo skupaj dogovorjeni odstrel po vrstah divjadi, spolni in starostni strukturi v taki višini, da je zagotovljeno ravnotežje v ekosistemu, kar praktično pomeni za gozd, da so škode znosne in je omogočen razvoj vseh drevesnih vrst, ki so sestavni del biocenozo. Predvidena sprememba gozdarske in lovške zakonodaje prinaša nove dvome in skrbi: kdo bo nosilec načrtovanja gospodarjenja z divjadjo, vprašanje plačila škod po divjadi, ko bodo lastniki sami financirali ali vsaj sofinancirali gojitvena dela v svojem gozdu, stroški zakupa lovišč i. dr.

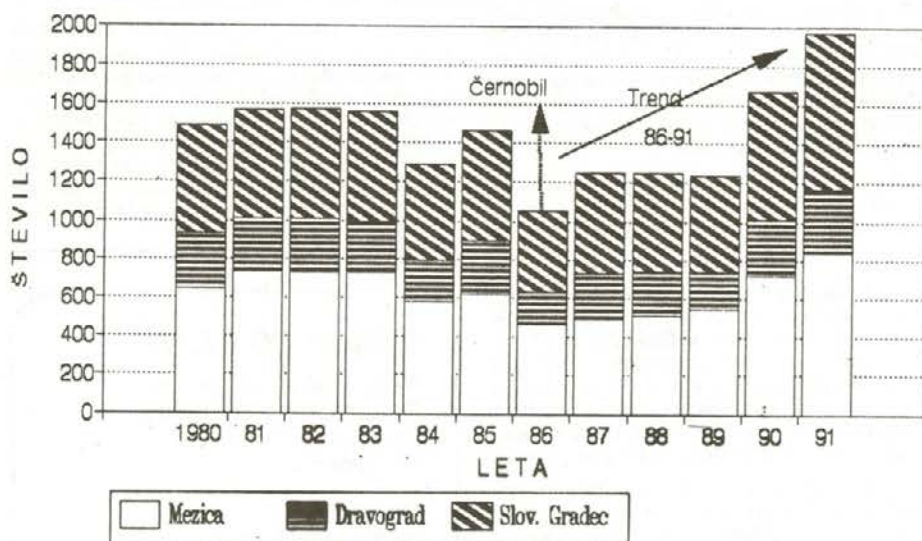
Sodelovanje gozdarjev in lovcev je postalo kar zgledno. Na vsakoletnih sestankih komisije za usklajevanje odnosov gozd-divjad in na skupnih sestankih podpisnikov samoupravnega sporazuma o gojitvi divjadi v pohorskem lovskogojitvenem območju postopoma usklajujemo sporne zadeve, kot so preštevilčna divjad in škode v gozdovih, smotnost ohranitve kolonije muflonov na Plešivcu, problemi s širjenjem jelenjadi in škode, ki jih povzroča, uresničevanje sprejetih dogovorov v lovskih družinah i. dr.

Analiza odstrela divjadi 1981–1991

Analizo odstrela srnjadi prikazujem v grafični obliki. Opozarjam na močno znižanje odstrela v letih po Černobilu (nesreča v atomski elektrarni l. 1986) in na problem postopnosti, saj so lovci le z veliko težavo spet dosegli odstrel v višini, kot je bil pred Černobilom, kljub zadnjim milim zimam, ko je bil pogin divjadi minimalen in se je zato število divjadi močno povečalo.

ODSTREL SRNJADI

po LGB 1980 - 1991

Usklajevanje številčnosti divjadi s prehrabnimi možnostmi okolja

Decembra in marca sta bili seji razširjene komisije za usklajevanje odnosov gozd-divjad z udeležbo vseh predstavnikov lovskogojitvenih bazenov, ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, gozdarska inštituta, gozdarske inšpekcije, lovške zveze Maribor

in gozdarjev iz območja. Na sejah smo obravnavali problematiko divjadi iz vseh mogočih vidikov in sprejeli sklepe o smernicah za gospodarjenje z divjadjo, ki jih zaradi njihove pomembnosti navajam v celoti:

1. Izhodišča, za katera smo se dogovorili v komisiji za ugotavljanje usklajenosti gozd div-

jad so obvezna in jih morajo LGB (lovskogojitveni bazeni) uveljaviti v lovskih družinah.

2. Osnova za ugotavljanje usklajenosti divjadi z gozdom so škode v gozdu in kazalci stanja divjadi. Zato je potrebno spremljati škode po divjadi in stanje divjadi ter ugotavljati trende. Trendi razvoja teh kazalcev so osnova za določanje odstrela.

3. Sedanji (spomladanski) plani so začasni, dokončno bodo oblikovani jeseni (oktobra) na osnovi zgornjih kriterijev.

4. Srnjad

Minimalni plan odstrela je lanskega dosežen odstrel, ki se lahko poveča v razredu mladih živali. Spolno razmerje odstrela je 1 srnjak na 1–1.2 srni. Kjer se lokalno pojavljajo večje škode v okolju se odstrel na osnovi prehodnega dogovora med gozdarji in lovci močno poveča.

5. Gamsi

Odstrel se planira v višini lani doseženega odstrela. Spolna struktura odstrela je 1 gams na 1–1.2 kozi. Lovske družine naj pri planu odstrela upoštevajo izredno slabo spolno razmerje, doseženo v lanskem letu in ga letos popravijo. Starostna struktura odstrela se določi po gojitvenih smernicah. Plan odstrela za gojitveno lovišče (GG Maribor) mora biti enak lanskemu, ki je bil višji od izvršenega odstrela.

6. Jelenjad

Višina odstrela se načrtuje in tekom leta uravnava v okviru lovsko gojitvenega območja. Za izpolnitev je odgovorno gojitveno lovišče GG Maribor, kjer se doseganje oz. nedoseganje plana kompenzira. Spolno razmerje odstrela jelenjadi za obrobne lovške družine je 1 jelen na 2 košuti, v gojitvenem lovišču pa najmanj 1 jelen na 1.5 košute. V lovskih družinah Koprivna–Topla in Peca, ki mejita na avstrijska lovišča, naj bo struktura odstrela 1 jelen na 1.5 košute. Osnova za plan višine odstrela je odstrel jelenjadi v lanskem letu. Lovskim družinam priporočamo povečanje odstrela teličkov in junic.

7. Muflon

Za populacijo muflonov na Plešivcu velja, da je potrebno odločbo ministrstva o popolnem odstrelu in ukinitvi kolonije do l. 1995 v celoti uresničiti. Lovske družine so dolžne pri odstrelu upoštevati spolno razmerje, ki mora biti najmanj 1 oven na 2 ovci. Merilo za oceno izvajanja odločbe so nove škode.

8. Gozdarska inšpekcija bo ob pojavu škod po divjadi preverjala izpolnjevanje tega dogovora in planov odstrela ter, če ne bodo izpolnjeni, zahtevala oceno in uveljavljanje povračila škod.

9. Gojitvenemu lovišču GG Maribor komisija priporoča, da pooblasti lovskega čuvaja v Mislinji za odstrel košut in jelenčkov.

Škode po divjadi so v sklopu vseh dejavnikov, ki ogrožajo gozdove izredno pomembne. Poseben problem je, da niso tako opazne, kot so škode, ki jih povzročajo imisije, spravilo lesa, snegolom ali gradnja prometnic. V tem je tudi njihova nevarnost, saj jih je težko dokazovati, lovstvo, ki je odgovorno za gospodarjenje z divjadjo pa jih, kar je razumljivo, tudi ne priznava rado. Zato je nujno, da škode ugotavljamo na objektivni način z meritvami in skupaj z lovstvom načrtujemo gospodarjenje z divjadjo na osnovi objektivnih kazalcev. Zagotoviti je potrebno dosledno izvajanje planov.

Karel Zagorc

KAKO PRIDELATI VELIKO KROMPIRJA

(nadaljevanje)

Oskrba nasadov

K oskrbi nasadov sodijo rahljanje zemlje, zatiranje plevelov ter oblikovanje grebenov.

Pred vznikom krompirja njivo okoplamo z več vrstnimi okopalniki. S tem zdrobimo skorjo, zrahljamo tla in uničimo plevel. Po vzniku krompir se enkrat okoplamo in osujemo. Pri tem moramo paziti, da ne poškodujemo korenin in podzemnih delov stebel, saj se zaradi morebitnih poškodb pri osipavanju precej zmanjša pridelek. Ko so grebeni dokončno oblikovani, morajo biti semenski gomolji pokriti vsaj z 12 do 18 cm debelo plastjo zemlje. S tem preprečimo pozelenitev gomoljev, predvsem pri tistih sortah krompirja, ki so nagnjene k površinski rasti.

Okopavanje in osipavanje moramo opraviti pred uporabo herbicidov za zatiranje plevelov. V nasprotnem primeru bo z mehansko obdelavo tal pretrgana herbicidna plast in s tem zmanjšan učinek herbicida.

Zatiranje plevelov s herbicidi

Brez uspešnega zatiranja plevelov ne moremo pričakovati visokih pridelkov krompirja. Plevel najbolj ogroža krompir od vznika do zagnitve vrst.

Uničujemo ga lahko mehansko ali s kemičnimi sredstvi. Priporočamo oba načina.

Za uničevanje večletnih plevelov (gabez, ščavje, slak itd.) in pirnice lahko uporabljamo ROUNDUP (CIKODOR, HERBATOP) ali BOOM EFEKT. Z njim škropimo zelene dele plevelov, jeseni, predno se začne mraz. Tako njivo, na kateri bomo spomladi posadili krompir, že jeseni očistimo trdovratnih plevelov.

Spomladi po saditvi počakamo, da plevel vzkali. Tik pred vznikom krompirja njivo poškropimo z REGLONOM in GRAMOXONOM. Pripravka delujeta kratkotrajno. Uničita pa vse zelene dele plevela.

Po osipanju, ko doseže krompirjeva rastlina višino do 15 cm, njivo poškropimo s pripravkom SENCOR.

Po vzniku krompirja lahko uspešno uničujemo pirnico s sredstvom FUSILADE. Če se na njivi pojavijo smolenec, rhodlakavi ščir, metlika, njivska kamilica in drugi enoletni širokolistni pleveli, uporabimo BASAGRAN.

Če nameravamo zatirati plevel pred vznikom krompirja, priporočamo PROHELAN, GESAGARD 50 WP ali PROMETRIN 500. Ti pripravki zatirajo enoletne širokolistne in ozkolistne plevel. SENCOR lahko uporabljamo tudi pred vznikom krompirja, vendar se herbicidno delovanje prehitro zaključi in njiva se naknadno zapleva.

Zatiranje krompirjeve plesni

Bolezen je dokaj razširjena in praktično ni sorte, ki bi bila odporna. Brez temeljitega preventivnega škropljenja krompirja pred boleznijo ne moremo obvarovati in posledica so nizki pridelki. Prve bolezenske znake opazimo na robovih spodnjih listov. Bolezen napade ob vlažnem in toplem vremenu. Za učinkovito zaščito je pomembno, da bolezenske znake čimprej odkrijemo. Bolezen se pojavi, ko grmiči strnejo vrste.

Za zatiranje krompirjeve plesni je na voljo mnogo učinkovitih fungicidov. Pomembno

pa je, da pri škropljenju uporabljamo različne pripravke. Prvo škropljenje opravimo pravočasno, vendar ne prezgodaj, kar se, žal, pogosto dogaja. Priporočamo naslednji vrstni red škropljenja:

1. škropljenje: DITHANE M 45 2 do 3 l/ha
2. škropljenje: RIDOMIL PLUS 2 do 4 l/ha
3. škropljenje: ANTRACOL COMBI 2 do 3 l/ha
4. 5. 6. 7. škropljenje BAKRENI PRIPRAVKI (CUPROPIN, CUPRABLAU Z).

S temi pripravki škropimo preventivno vsakih 10 dni. Najbolje je, da škropljenje opravimo zgodaj zjutraj, ko še ni vročine in je ozračje mirno.

Krompirjevo plesen bomo uspešno zatirali, če bomo uporabljali različne pripravke. Za prva škropljenja so pomembni zlasti tisti, s katerimi zatiramo tudi črno listno pegavost krompirja. Za poznejša škropljenja uporabljamo sistematike (Ridomil, Sandofan), po cvetenju, ko rast pojenjuje, pa so primerni bakreni pripravki. (Kupropin, Cuprablau itd.).

Zatiranje koloradskega hrošča

Zatiranje tega škodljivca je dokaj preprosto, seveda, če ukrepamo redno in pravočasno. Pri tem velja poudariti, da škropimo le v primeru, če se je škodljivec pojavil. Uporabljamo sredstva, ki so okolju »prijazna« (neškodljivi za pikapolonice, roparske pršice itd.). Priporočamo pripravke kot so: UNDEN, DIPTEREX SL 50, KARBARIL 50, ACTELIC 50, REDLAN itd.

Virusne bolezni

Že uvodoma smo poudarili, da se zadnja leta na krompirju pojavljajo vedno nova virusna obolenja, na katera so občutljive tudi novejša sorte. Gospodarsko najpomembnejša je pri nas skupina virusa Y z izredno virulentnim različkom Y R, ki na gomoljih povzroča prstanasto nekrozo. Škoda, ki jo virusi povzročajo, je v razponu nekaj odstotkov pa do popolne izgube pridelkov.

Škoda zaradi teh bolezni lahko zmanjšamo z uporabo zdravega semena. Problem pa je, kako vzgojiti semenski material, ki bo neokužen z virusi.

Izkop krompirja

Ko cima porjavi in odmrje, vemo, da je krompir dozorel. Pozni jedilni krompir dozori navadno v začetku septembra. Velikokrat pa dozori že prej, ker mu je primanjkovalo vlage in hranilnih snovi, če smo sadili slabo seme ali pa ga je uničila krompirjeva plesen. Seveda bodo tudi pridelki temu primerni.

Predno krompir izkopljemo, moramo odstraniti cimo in plevel. Postopki so mehanski in kemični. Za pridelovanje jedilnega krompirja ne priporočamo uporabo herbicidov (REGLONA, GRAMOXONA), saj sredstvo pri nepazljivem delu lahko pade tudi na gomolje. Delo opravimo s koso ali s posebnimi stroji, ki so že na tržišču.

Izkop lahko opravimo ročno ali strojno. Izkopalnikov je več vrst: odmetalni, rešetkasti, verižni itd. Pri strojnem izkopu moramo paziti, da gomoljev ne poškodujemo.

Skladiščenje

Ko je krompir izkopen, ga pustimo, da se na njivi posuši. Ob vročem vremenu ne priporočamo izkopa.

Gomolj je del rastline, zato je povsem naravno, da diha in ko se nekoliko postara, pride kaliti. Zaradi tega je potrebno v skladišču ustvariti take pogoje, da bodo gomolji ostali čim bolj dolgo nespremenjeni. Krompir nekaj časa po izkopu ne kali. Pravimo, da gomolji mirujejo. To traja od 8 do 16 tednov. Različne sorte krompirja imajo časovno različno dobo mirovanja. Običajno je pri zgodnjih sortah ta doba krajša, pri poznih sortah pa daljša.

Krompir skladiščimo v začetku pri temperaturi 12 do 16 stopinj Celzija. To je prvo obdobje skladiščenja, celjenje povrhnice, itd. Drugo obdobje skladiščenja, ki traja tudi po več mesecev, pa pomeni držanje temperature 4 do 5 stopinj, ob relativni vlažnosti 80 %.

Skladiščimo le suhe in ne poškodovane gomolje. Najbolje je, da jih hranimo v gajbah ali paletnih boksih. Če ga hranimo na kupu, ga je potrebno zračiti s prisilno ventilacijo.

Zaključek

Že uvodoma smo poudarili, da je razlika med dejanskim in dosegljivim pridelkom krompirja pri nas ogromna. Naš cilj mora biti, da to razliko čim bolj zmanjšamo. Ponovimo nekaj ukrepov, ki bodo vplivali na pridelek:

- sadimo le zdravo in potrjeno seme,
- podaljšamo rast krompirja spomladi in jeseni (od 1. maja do 20. septembra),
- pred saditvijo gomolje »silimo« oz. nakalimo,
- temeljito zatirajmo plevel,
- skrbno pripravimo njivo za setev,
- gnojimo v pravih odmerkih (ne preveč hlevskega gnoja oz. gnojevke),
- poskrbimo za pravilno skladiščenje.

V tem sestavku smo nakazali le nekaj ukrepov, ki bodo pripomogli, da bomo na svojih kmetijah pridelali več krompirja po hektarju. Če bomo upoštevali nasvete in jih tudi uporabljali, uspeh ne bo izostal. Tako bomo v Sloveniji lahko zmanjšali površine namenjene za pridelovanje te kulture, le-te pa namenili za tiste poljščine, ki jih v državi ni dovolj.

Jože Pratnekar

DRAGA POMLAD!

*Ne hodi mimo mojih vrat.
Pridi, želim si tvoje bližine!
Pridi, saj v tebi hranim
lepe spomine.*

*Draga pomlad,
ne hodi mimo mojih vrat!
Pridi, da naužijem tvoje se svežine,
pridi, stri okove hladne zime,
vlij v srce mi novih nad,
zato draga pomlad,
ne hodi mimo mojih vrat.*

Veronika PLEŠEJ

PLAČE »PO NOVEM«

O kolektivnih pogodbah smo začeli razpravljati pred približno letom dni. Ko smo prilagajali naš sistem za osebne dohodke kolektivnim oz. delovnim pogodbam, smo vsi nekako upali, da bomo po uveljavitvi le-teh zaslužili več.

Prejšnji mesec smo prvič prejeli kuverte z izplačilom OD »po novem«. V glavnem smo bili razočarani; morda nekoliko manj delavci v 2,3 in 4 tarifnem razredu, kamor se je pre-razporedilo več denarja namenjenega za osebne dohodke.

Po izplačilu OD v aprilu je o tem razpravljala tudi konferenca sindikata. Člani so vodstvu postavili vprašanja, zakaj delavci niso bili obveščeni, da bodo prejeli samo 70% izplačila pogodbe in kako bo podjetje delavcem izplačalo razliko do 80%. V zvezi s tem konferenca ni sprejela sklepa, vendar pa je to terjatev delavcev do podjetja, ki je iztožljiva.

Delovne pogodbe pa prinašajo tudi na drugih področjih nekaj manj pravic, kot smo jih imeli prej npr.: pri dodatkih za stalnost, pa manj dni dopusta za določene kategorije zaposlenih.

Tu je še konkurenčna klavzula, ki je marsikomu preprečila podpis pogodbe. Sindikat je sprejel sklep, naj direktorji poskrbijo, da bodo pristojni organi v TOŽD in TOK sprejeli sklepe o prenehanju delovnega razmerja za ljudi, ki niso podpisali pogodbe, kar je tudi v skladu s 135 členom Zakona o delovnih razmerjih.

Na dnevnem redu je bila tudi točka »regres«. Sindikalisti so bili seznanjeni, da je podjetje pripravljeno izplačati regres v višini, kot jo predpisuje kolektivna pogodba že pred prvomajskimi prazniki. Na vprašanje kdaj in koliko bi lahko izplačali še v drugem delu, pa niso dobili odgovora. Morda pa bi le morali sprejeti sklep tudi v zvezi s tem.

Ida ROBNIK

AKTIV KMEČKIH ŽENA DRAVOGRAD

Tudi v dravograjski občini imamo ustanovljen aktiv žena zadružnic. Da tako uspešno deluje, se moramo zahvaliti naši mentorici dipl. inž. agronomije Bernardi Ravnjak. Vsaka štiri leta se menja tudi predsednica aktiva. Sedaj je bila izvoljena Marjana Kogelnik. Da je vsak kraj čimbolje obveščen, o čem se pogovarjamo in kaj sklenemo na sestankih, so izbrane tudi področne predsednice.

V okviru tega aktiva je bilo vsa ta leta veliko narejenega. Samo v lanskem letu smo organizirali razne tečaje: kuharski tečaj, tečaj peke slaščic in peke raznih vrst kruha v krušni peči, plesni tečaj, predavanje o zdravi prehrani, o ureditvi kmečkega dvorišča in ohranjanju slovenske kulturne dediščine in

ekskurzije. Tečaji so bili zelo uspešni in si jih kmečke žene še želimo.

Kot za zaključek uspešnega enoletnega delovanja, smo za materinski dan priredili družabno srečanje kmečkih žena v Sentjanžu. Program se je začel s pozdravom mentorice Bernarde. Predsednica Marjana je žene seznanila o vsem, kar je bilo že narejenega za izobraževanje kmečke žene. Za razvedrilni program so poskrbele žene iz Libelč s šaljivo igro v pravem koroškem narečju. Zapeli so nam »Šempeterski pavri« in otroci iz Otiškega vrha z zvončki v rokah za mamice. S kitaro jih je spremljala Majda Rotovnik. Na ples pa so nas pritegnile lepe in poskočne viže »Mladih Strikarjev«. Antonija ČEVNIK

Na svoji letni konferenci so se sestali tudi člani krajevnega odbora ZZB NOV v Doliču. Pregledali so svoje enoletno delo in sprejeli program dela. Vse bolj pa doliški borci ugotavljajo, da njihova organizacija iz leta v leto vse bolj izgublja na svojem pomenu — Foto: F. Jurač

KADROVSKE VESTI — SOCIALNA PROBLEMATIKA — REKREACIJA

Srčni utrip — ritem zdravja

Svetovna zdravstvena organizacija posveča svetovni dan zdravja v letu 1992 temi o zdravem srcu. S tem želi povečati pozornost javnosti za svetovne razsežnosti bolezni srca in ožilja in opozoriti na potrebo po njihovem preprečevanju. Vlade držav žele vzpodbuditi preko zdravstvenih oblasti k nudenju čimvečjih denarnih sredstev, opreme in strokovnih kadrov, ki bi preokrenili potek srčnih bolezni. Ocenjuje, da bi bilo mogoče s pomočjo ustreznega preventivnega delovanja vsako leto rešiti okoli 6 milijonov življenj.

Še do nedavna je prevladovalo mnenje, da prizadevajo bolezni srca in ožilja izključno le industrializirane dežele. Dandanes, ko se modernizirajo tudi države v razvoju, ko so sposobne nadzirati nalezljive bolezni in ko se zvišuje pričakovana življenjska doba njihovih prebivalcev, pa to žal ne drži več. Ljudje iz dežel v razvoju še vedno trpijo zaradi srčnih bolezni, ki drugod niso več razširjene. To sta naprimer revmatična srčna bolezen ter bolezni srca, ki jo povzroča parazitarna okužba — Chagasova bolezen, ki prizadeva okoli 17 milijonov ljudi v Južni Ameriki. V teh deželah so bolezni povezane z načinom življenja, poleg skromnih denarnih sredstev, še dodatno breme. Bolezni srca in ožilja so vsako leto osnovni razlog četrtine vseh smrti, kar znese po ocenitvah

letno 12 milijonov življenj, to je več kot jih povzroči katerakoli druga posamezna bolezen brez upoštevanja invalidnosti milijonov. Najhuje je to, da so mnoge žrtve mlajše od 65 let in če upoštevamo pričakovano življenjsko dobo so takšne smrti prezgodnje ter povzročajo družinam trpljenje in mnogim deželam izgubo talentov, ki bi jih tako rabili za ekonomski razvoj.

V deželah Zahodne Evrope, v Severni Ameriki, Avstraliji in Novi Zelandiji je začelo število bolezni srca in ožilja upadati. Izkazalo se je, da jih je mogoče preprečevati s pomočjo ustrezne prehrane, telesnega razgibanja — predvsem hoje in opustitve kajenja. Ob tem je pri preprečevanju teh bolezni še dodatna nagrada: način življenja, ki ga priporočajo za zdravo srce, zelo koristi tudi pri preprečevanju drugih bolezni.

Lani 3. aprila so v Ljubljani ustanovili društvo za zdravje srca in ožilja Slovenije. Društvo je namenjeno osveščanju ljudi od mladih let dalje, da bi bolje skrbeli za svoje zdravje. Preventivni pregledi, odvajanje od kajenja in zdravljenje hipertenzije, hiperlipemije in sladkorne bolezni so pomembni vendar ne morejo sami vplivati na statistiko obolevnosti in umrljivosti za boleznimi srca in ožilja.

Strategija je torej usmerjena k populaciji, težiti bi morali za takim vzdušjem v družbi, da bi npr. postalo ljudem nerodno, če v javnosti kadijo, če kadijo na delovnem mestu, v lokalu, kaj šele v zdravstveni ustanovi oz. pred TV kamero, da bi ljudje opravičila za normalnost zdravega načina življenja ne dobili šele takrat, ko je njihovo srce oz. ožilje že prizadeto, da bi vzgoja zdravega načina življenja in zdrav način življenja sam, postala naš vsakdan. Z resnim prizadevanjem in usmerjenimi akcijami bi bilo potrebno začeti že v otroški dobi.

Eden izmed naših ciljev za leto 2000 in po njem naj bo torej zdravo srce in ožilje za vsakogar.

dr. Stanislav PUŠNIK

Nekaj novosti iz zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju

S prvim marcem letos je pričel veljati novo Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. Zakon prinaša vrsto novosti. Seznanila vas bom samo s tistimi, za katere se delavci najpogosteje zanimajo, to so nadomestila plač.

S 1. 3. 1992 zavod prevzame v svoje breme nadomestila plač za vse delavce ki so:

1. več kot 30 dni v bolniškem staležu
2. so v bolniškem staležu (od prvega dneva dalje) zaradi presaditve živega tkiva in organov v korist druge osebe, posledic dajanja krvi, nege ožjega družinskega člana (otroka, zakonca), izolacije in spremitve, ki jih odredi zdravnik, poškodb, ki nastanejo pri izvajanju javnih del, na vojaških vajah itd.

Nadomestila zaradi bolezni, poškodb na delu in izven dela ter poklicnih bolezni do 30 dni gredo še naprej v breme podjetij.

Nadomestila plač in osnove za izračun nadomestil, ki gredo v breme zavoda znašajo:

- 80 % od osnove ob zadržanosti od dela zaradi nege družinskega člana in spremitve od prvega dne zadržanosti in poškodbe izven dela nad 30 dni zadržanosti

- 90 % od osnove ob zadržanosti od dela zaradi bolezni nad 30 dni

- 100 % osnove ob zadržanosti od dela zaradi poklicne bolezni in nesreče pri delu nad 30 dni.

Osnova za izračun teh nadomestil je povprečni mesečni dohodek in nadomestilo v preteklem letu valoriziran z rastjo povprečnih plač v RS. Ta osnova se mesečno valorizira s podatkom o mesečni rasti bruto plač, ki so objavljene v Uradnem listu RS.

Nadomestilo plače in osnove za izračun nadomestil, ki gredo v breme podjetja znašajo:

- 90 % za zadržanost od dela zaradi bolezni in poškodbe izven dela do 30 dni

- 100 % za zadržanost od dela zaradi nesreče pri delu in poklicne bolezni do 30 dni

Osnova za izračun nadomestila je plača delavca za polni delovni čas izplačana v preteklem mesecu. Če delavec v preteklem mesecu ni delal poln delovni čas se opravi ustrezen poračun na podlagi opravljenih delovnih ur. Če delavec v preteklem mesecu sploh ni delal se upošteva izplačana plača za zadnji mesec v katerem je delal, povečan za rast plač v podjetju, ko je delavec prejel nadomestilo.

Nadomestilo plače med porodiškim dopustom je še vedno 100% osnova za tekoči mesec in gre v breme sredstev otroškega varstva.

Ne glede na vzrok za izostanek z dela pa so vojaški in civilni invalidi vojne v vseh primerih upravičeni do 100% nadomestila.

Ugotavljamo, da bodo po novem zakonu nadomestila nižja in da bodo neenake osnove za tiste, ki so bili zaposleni celo leto 1991 in za tiste, ki so se zaposlili med letom 1991 ali v letu 1992.

V osnovo nadomestil se štejejo vsi prejemki (dodatki, nadomestila, nadure) in tudi v tem primeru osnove niso izenačene. Prav tako osnove nadomestil niso izenačene s kolektivno pogodbo. Nadomestila med začasno zadržanostjo od dela se obračunavajo za delovne dneve in praznike po Zakonu o praznikih in dela prostih dni v RS.

Marijana LAHOVNIK

NAŠI JUBILANTI

Maja praznujejo

10 LET DELA

Zdravko KRAJNC,
TOK Slovenj Gradec
Silvo PRITRŽNIK, DSSS
Stanko HARTMAN, TIS Pameče
Marija PAJNIK, TIS Pameče

20 LET DELA

Jože OGRIZ, GO Mislinja
Terezija STRMČNIK, DSSS

Da je gozdarski poklic težak kaže tudi tale posnetek. Tam kamor ne pride traktor, je treba hlode do kamionske ceste spraviti kar takole ročno s cepini. Naš posnetek je iz Mislinje — Foto: F. Jurč

Popravek teksta: Krojenje gozdnih sortimentov

Popravljamo besedilo članka Krojenje gozdnih sortimentov, ki je bil objavljen v Viharniku št. 3, 4/92 na straneh 4 in 5. Pri naštevanju klasifikacije žagarske hlovine dodajamo besedilo v drugem stolpcu na strani 5:

Hlodi CX razreda

Hlodi CX razreda lahko imajo večje napake kot C razreda s tem, da je najmanj 50 % lesne mase in hloda sposobne za rezanje, odnosno gniloba v smer hloda sme biti največ do 1/2 premera, da na periferiji čela (obodu) največ do globine 1/5 premera, upoštevajoč pri tem poprečju na obeh čelih.

Ostale vrste iglavcev:

Za ostale vrste iglavcev se uporabljata standard z dimenzijami za bor in macesen.

Hlodi se dobavljajo v lubju čez celo leto na mehanizirano skladišče ali po posebnem dogovoru.

Označbe za hlode za A, B, C, CX.

Besedilo **Hlodi C razreda** pa se glasi:

Hlodi C razreda lahko imajo večje napake kot hlodi B razreda, so slabše kvalitete, vendar zdravi.

Uredništvo

UPOKOJENCI GO RADLJE

V letu dni se je ponovno nabrala dolga vrsta sodelavcev, ki so odšli v pokoj. Nekateri od teh bi v normalnih okoliščinah ustvarjali še vrsto let, toda negotova prihodnost jih je prisilila v prezgodnje upokojitve. Drugi so zaradi težkega dela v težavnih delovnih pogojih opešali pa jim je zdravje načelo do take mere, da so v interesu svojega zdravja bili prisiljeni prekiniti naporno delo.

Kolektiv Gozdarskega obrata Radlje se jim ob tej priložnosti še enkrat zahvaljuje za njihovo dolgoletno uspešno delo ter jim želi da bi še dolga leta uživali zaslužen počitek v pokoji.

Maks HEDL, roj. 18. 9. 1935., upokojen 1. 1. 1992.

Dejstvo, da je najstarejši član našega kolektiva star šele dobrih 56 let in na višku svojih ustvarjalnih moči odhaja v pokoj, dobro ponazarja razmere, v katerih se je znašlo gozdarstvo, katero se mora naglo prilagajati novim nastalim okoliščinam.

Tako kot se je nepričakovano končala službena pot našega Maksa, ki je dolga leta kot revirni vodja gospodaril z gozdovi od Remšnika pa do Črnega vrha na Pohorju, tako je bil tudi trd začetek prvih službenih let. Po končani Srednji gozdarski šoli je dobil prvo službo v oddaljenih Brežicah. Ko se mu je ponudila prva prilika, se je vrnil v domače loge. Tako se je v začetku leta 1961 zaposlil kot vodja obrata Remšnik pri KZ Podvelka. Po reorganizaciji gozdarstva v letu 1963 se je po ukinitvi zadrug priključil našemu obratu kot revirni vodja revirja Remšnik. To njegovo delovno območje, ki se je kasneje na pohorski strani razširilo do Črnega vrha, je ostalo nespremenjeno do upokojitve. Kot kmečki sin je bil zelo navezan na naravo in mu je gozd pomenil drugi dom. Njegova prirojena rahločutnost in doslednost se je odražala tudi pri njegovem delu v gozdu. Vsi njegovi posegi v gozdu so bili dobro premišljeni in so bili odraz njegovega dojemanja gozda kot zahtev in občutljiv ekosistem.

Njegova natančnost in vestnost pri delu je marsikateremu pobelila glavo, vendar smo ga vsi ravno zaradi teh kvalitativ in korektnosti zelo cenili. V družbi nas je s svojo hudomušnostjo in humorjem vedno znova razveseljeval in upajmo, da bo svojo dobro voljo obdržal tudi v svojem zasluženem pokoji.

Anton KREMZER, roj. 6. 1. 1938., upokojen 1. 3. 1992.

Že kot petnajstleten fant je okusil delo v gozdu in sicer na gozdnem obratu Črna. Vpisal se je v nižjo gozdarsko šolo in jo leta 1960 uspešno končal. Po končani šoli se je zaposlil kot logar na gozdarskem obratu Radlje. Po odsluženju vojaškega roka je nadaljeval kot inštruktor na šoli za gozdarje v Radljah. Tukaj so prišle do izraza njegove kvalitete: izkušenost, natančnost in iznajdljivost. Ta čas je izkoristil tudi za osebno strokovno izpopolnjevanje in je leta 1976 ob delu uspešno zaključil srednjo gozdarsko šolo. Leta 1980 je prevzel revir Vuhred. Njegovo intenzivno družbeno politično delovanje ga je za nekaj časa odtegnilo od gozdarstva. Leta 1986, ko mu je potekel mandat občinskega sekretarja ZK, se je vrnil na obrat in prevzel mesto vodje Meleša Sp. Vižinga.

Njegovo življenjsko pot je spremljalo stalno samodokazovanje in napredovanje na delovnem mestu. To mu je omogočila njegova prirojena vztrajnost in doslednost. Glede na trdo otroštvo, ki ga je preživel na Goriškem vrhu in rana srečanja s težkim delom v goz-

dovih pod Peco, mu bo počitek v pokoji dobrodošel.

Mirko GOSAK, roj. 1. 1. 1937., upokojen 1. 1. 1992.

Svoja prva službena leta je začel kot varilec pri podjetju Stroj v Radljah. Vendar pa mu njegova velika ljubezen do narave ni dala miru in se je leta 1963 zaposlil na KZ Vuzenica. Istega leta je z ukinitvijo zadrug nastopil službo kot cestarski delovodja na Gozdarskem obratu Radlje. Njegova vsestranskost je bila za obrat neprecenljiva. Če so na obratu nastale nepredvidene kadrovske težave, je bil Mirko skoraj vedno prava rešitev. Bil je logar, delovodja, miner, šofer kamiona, varilec in vsa ta opravila je izvrstno obvladoval. Odlikovala sta ga izredna zanesljivost in natančnost pri izvajanju svojih nalog.

V zasluženem pokoji mu želimo še veliko prijetnih trenutkov v pohorskih gozdovih, ki jih bo vsaj še kot lovec dolgo obiskoval.

Janez PONGRAC, roj. 9. 11. 1957., upokojen 29. 6. 1991.

S svojo močjo in delovno vnetostjo je vzbujal veliko spoštovanja. Delovna nezgoda je prekinila njegov izredni delovni član, vendar se je s svojo upornostjo uspel vrniti na delo v pohorske gozdove. Toda bolezen je vedno bolj pritiskala nanj, tako da je moral predčasno opustiti težaško delo v gozdu.

Stanko REPNIK, roj. 1. 4. 1953., upokojen 29. 6. 1991.

Kot mogočna smreka izpod Kremžarjevega vrha je vzbujal s svojo močjo spoštovanje. Pod njegovimi močnimi rokami so tudi najdebelejši hloidi postali ubogljivejši. Včasih mu je dobra kapljica ponagajala, vendar je take trenutke hitro prebolel. Tudi njega je bolezen primorala, da je moral tako zgodaj zapustiti težko, vendar po svoje lepo delo v gozdu.

Lenart NAGLIČ, roj. 27. 10. 1943., upokojen 29. 6. 1991.

Sit tovarniškega ropota in prahu je leta 1973 zapustil tovarno Muta in se priključil našim vrstam. Dolga leta je vestno in pridno opravljal dela kot sekač in žičničar. Zahrbna bolezen ga je sprva prisilila na manj naporno cestarsko delo in končno v pokoj.

Albert LEDINEK, roj. 16. 4. 1938., upokojen 24. 12. 1991

Leta 1961 se je iz Tehnogradnje Vuzenica zaposlil na gozdarskem obratu Radlje kot skladiščni delavec na skladišču Vuhred. Dolg je vlak vagonov lesa, ki ga je Albin nalagal v snegu in vetru, v dežju in sončni pripeki. To

delo, ki je moralo biti vedno na rok izvršeno ne glede na vremenske okoliščine, so tudi načele njegovo zdravje in povzročile njegovo predčasno upokojitve.

Viktor KREMLJAK, roj. 24. 10. 1942., upokojen 14. 2. 1992.

Leta 1966 se je zaposlil kot gozdni delavec na gozdarskem obratu Radlje. Bil je eden izmed zanesljivih gozdnih delavcev, ki so v kritičnih trenutkih največ doprinesli. Na videz nedolžna delovna nezgoda je s kasnejšo bolezensko komplikacijo povzročila invalidnost.

Marko URH, roj. 11. 4. 1942., upokojen 30. 12. 1991.

Po ukinitvi KZ se je leta 1963 priključil gozdarskemu obratu Radlje. Bil je eden izmed pionirjev uvajanja motornih žag v gozdni proizvodnji. Dolgo naporno delo v gozdu je proti koncu delovne dobe že kazalo svoje posledice in je upokojitve prišla ob pravem trenutku.

Avugst PALKO, roj. 29. 7. 1949., upokojen, 17. 2. 1992.

H gozdarskemu obratu Radlje je pristopil 1974. Zaradi njegovega občutka za mehanizacijo je bil od 1975 v TIS Slovenj Gradec, zaposlen kot traktorist. Zaradi postopnega ukinjanja te dejavnosti na obratu TIS se je leta 1980 vrnil na naš obrat, kjer je opravljal delovne naloge traktorista in sekača. Bolezen srca je postajala vedno bolj izrazitejša in ga je primorala v predčasno upokojitve.

Oto TERNIK, roj. 16. 1. 1943., upokojen 1. 2. 1992.

Kot kmečki sin zelo navezan na gozd, je leta 1966 zapustil tovarniški prag ter pristopil k radeljskim gozdarjem. Od takrat pa do upokojitve je bil član te radeljske ekipe sekačev, v kateri je s svojim delom dajal ton tej skupini. Če povemo, da je bila ta skupina najučinkovitejša na gozdarskem obratu, je s to ugotovitvijo rečeno o Otu vse. Vsa dela v gozdu je obvladoval do popolnosti. Žičničarji in traktoristi so si vedno želeli njegove pomoči. Vsekakor je z njegovim odhodom v skupini ostala velika vrzel.

Lenart GERMUT, roj. 5. 11. 1939., upokojen 1. 4. 1992.

Ker mu mala kmetija na Suhem vrhu ni zagotavljala primernega življenja, se je leta 1963 zaposlil na gozdarskem obratu. S svojo pridnostjo in prizadevnostjo je hitro pridobil simpatije svojih sodelavcev. Zaradi popolnega osipa sekačev z njegovega konca je ostal sam z remšniške okolice. Iz organizacijskih razlogov je bil leta 1978 dodeljen cestarski skupini. Z njegovo izkušnostjo in pridnostjo je skupina precej pridobila. Kadar je bila realizacija plana ogrožena, je bil vedno pripravljen priskočiti na pomoč. Vsekakor smo z njegovo upokojitvijo izgubili pridnega in zanesljivega delavca.

KAKŠNA NAJ BI BILA MOLITEV SLOVENSKEGA ČLOVEKA?

Gospoda daj, da ne bi bilo več požganih hiš in ne dreves brez listja. Naj bi bilo že enkrat okrog nas samo cvetje! Daj, da bi ljudje ne nosili več pušk, temveč darove. Naj ne bo več revščine, žalosti, temveč veselje med nami Slovenci. Naj zadovoljstvo umiri one, ki so brez dela, ki si iščejo hrane.

Ko zabrlizgajo alarmne sirene, ne dovoli, da bi bombe umorile toliko nedolžnih ljudi!

Naj ne bi toliko grozodejstev, kot jih je sedaj v sosednjih republikah. Vem, gospod, strašno si trpel na križu. Še v zadnjih mukah

si rekel svojemu očetu: »Oče odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo.«

Reci, tisti, ki delajo ta strašni pokol: »Prenehajte! Ste ljudje, imate razum? Kje je vaše dostojanstvo?« Kako malo poznamo besede: »Ljubite se med seboj, kot sem jaz vas ljubil! Bodite si bratje med seboj!«

Vem, gospod, te besede veljajo tudi nam, a, žal, kot mnogi, smo pozabili tebe, zato to strašno sovraštvo med narodi.

Viktor LEVOVNIK

RAZPIS ZA LETOVANJE

Člani kolektiva Gozdnega Gospodarstva Slovenj Gradec boste lahko letovali v Portorožu in v Lanterni pri Poreču.

V hotelih Bernadin v Portorožu bodo izmene sedem dne-
vne in sicer od sobote do sobote. Sezona se bo pričela 13. juni-
ja in zaključila 12. septembra. Cene so vezane na nemško mar-
ko in znašajo:

- polni penzion 20 DEM v tolarški protivrednosti
- pol-penzion (zajtrk in večerja) 12 DEM v tolarški proti-
vrednosti.

Cene veljajo za delavce kolektiva, upokoјence, kmete ko-
operante, njihove nepreskrbljene otroke in zakonce. Otrkom
od dveh let naprej se zaračuna polna cena.

Stroške letovanja boste letos poravnali v recepciji hote-
la.

LANTERNA pri Poreču

Če se boste odločili za letovanje v Istri, imata temeljna or-
ganizacija in TOK gozdarstvo Radlje na razpolago dva kontej-
nerja. Izmene v kontejnerjih bodo desetdnevne in sicer od:

- 20. 6. do 30. 6.
- 30. 6. do 10. 7.
- 10. 7. do 20. 7.
- 20. 7. do 30. 7.
- 30. 7. do 9. 8.
- 9. 8. do 19. 8.

19. 8. do 29. 8.

29. 8. do 8. 9.

Cena na dan je 700 SLT.

Prednost pri letovanju v Lanterni imajo delavci TOZD
Gradnje in TOK gozdarstvo Radlje.

Pri razporejanju delavcev bomo upoštevali Pravilnik o upo-
rabi počitniških zmogljivosti. Delavci, ki niso zaposleni v naši
delovni organizaciji, lahko letujejo v naših počitniških domo-
vih le v primeru, da ti niso zasedeni in plačajo v sezoni 20 % vi-
šjo ceno, izven sezone pa 10 % višjo ceno.

Prednost pri letovanju imajo zaposleni delavci.

Letovanje lahko odjavite 30 dni pred odhodom. V krajšem
roku lahko letovanje odjavite le v primeru bolezni in službene
zadržanosti.

Napötница ni prenosljiva! Če koristnik izroči napötnico ose-
bi, ki nima pravice do letovanja, ali s seboj pripelje osebe, ki
niso navedene na napötnici, je s tem hujše kršil delovne obvez-
nosti.

Prijavnice izpolnijo tajnice TOZD, TOK in delovne skupno-
sti, ki s svojim podpisom in žigom jamčijo verodostojnost po-
datkov. Enako velja za upokoјence in kmete.

Vse pravilno izpolnjene napötnice pošljejo tajnice vodji ka-
drovsko socialnih zadev Marijani Lahkovnik na delovno skup-
nost do 30. 5. 1992.

Marijana Lahovnik

ZAKAJ NAM JE VŠEČ VIHARNIK

Marca letos, ko ni bilo k nam Viharnika, ki smo se ga nava-
dili kot stalnega gosta, smo že mislili, da je preminil. Kar neka-
ko težko nam je bilo, pa smo se ga aprila tem bolj razveselili.
Všeč nam je, ker je edini list, ki ga ne pišejo samo šolani ljudje,
temveč je odprt tudi za preproste ljudi, ki jim je pisanje v veselje.
V naši ožji domovini je veliko zanimivega v pokrajini in ljudeh in
toliko narodnega blaga iz preteklosti in sedanjosti vrednega, da
se ohrani v pisani besedi, ki ga drugi časopisi prezirajo. Tisti, ki
v Viharnik pišejo, ne pišejo zaradi zaslužka kot drugi novinarji,
ampak iz veselja. Najlepši honorar je, da ljudje to radi berejo,
kar dokazuje, da si Viharnik sposojajo ljudje, ki ga do sedaj niso
prejemali, kar je za časopise nenavadno. Profesionalci — novi-
narji pišejo za drag denar, če pa se jim še to zdi premalo, pa stav-
kajo. Stavkati bi morali naročniki časopisov in drugih javnih ob-
čil, da bi jih za dalj časa ne plačali, saj je naročnina zanje že zelo
visoka in za preproste sloje veliko finančno breme. Sodelavci Vi-
harnika ne bodo nikdar pomislili na stavko. Želijo samo dati v
javnost to, kar jim je na srcu, vsak v svojem stilu in slogu, teme
ki so mu najljubše. Mogoče se bo še kdaj Viharnik povečal v ob-
segu ali postal celo tednik, saj ima veliko sodelavcev, ki želijo še
mnogokaj zapisati. Kakorkoli že, radi ga bomo naročali in pla-
čali. Želimo, da bi ostal vedno tako vsesplošno ljudski in da bi
imel dolgo življenje.

Jože KRAJNC

RAZMIŠLJANJA V RESTAVRACIJI

Sedela sem v prostorih bivše šole za gozdarje v Radljah. V pro-
storih restavracije so bili pretežno avstrijski gostje. Razmišljala sem o
nešteti ovirah, ki smo jih morali premagovati, da je končno na kon-
cu šestdesetih let pričela prvič v Sloveniji delovati šola za gozdarje.
Kaj je bilo najtežje? Ne denar, ne prostori niti oprema! Pridobiti je
bilo potrebno iz nič praktično znanje. Teorija je bila v glavnem zapi-
sana. To se že da »izbrskati« iz knjig. Prakso so naši inštruktorji pri-
dobivali po delcih od tistih, ki so se sami najbolje »sprakticirali«, ali
so jo dobili od svojih očetov, dedov, pradedov oziroma drugih, s kate-
rimi so delali.

Ali je res potrebno vse prav do konca uničiti in pričeti vse zopet
znova? Gotovo, v času krize marsikaj! Vendar prvo, kar ne bi smeli
zanemariti, je znanje. Še vedno sem prepričana, da bo to najtežje na-
doknaditi. Vse, kar se v tem času dogaja gozdarski stroki in gozdu, je
z eno besedo nepredstavljivo, vendar najhujše je, da se izgublja mož-
nosti na področju izobraževanja, enega izmed potrebnih členov v ve-
rigi pri strokovnem delu v gozdarstvu — gozdarjev.

Mihael in Marija Vivod: »Srečna sva, da sva dočkala zlato po-
roko«

ZLATA POROKA MIHAELA IN MARIJE VIVOD

Ko sta 14. februarja 1942 Mihael in Marija sklenila za-
konsko zvezo, se nista nadejala, da bosta dočkala zlato poro-
ko, katero sta pred dnevi slavila v krogu svojih otrok, vnukov,
pravnukov, sosedov in številnih prijateljev. Življenska pot ju-
bilantov je bila vse skozi trda in težka, saj sta vrsto let pridno
in sodobno gospodarila na Potoški kmetiji v Gornjem Doliču.
V zakonu se jima je rodilo deset otrok in v tistih časih vojne je
bilo za preživetje otrok izredno težko in hudo, pa vendar kot
sama pravita, z dobro voljo gre vse in treba je premagati števil-
ne težave, s katerimi se v življenju človek srečuje.

Danes, na jesen življenja, sta jubilanta najbolj vesela, ko
ju obiščejo vnuki in pravnuki. Željam in čestitkam ob visokem
jubileju se pridružujemo tudi mi.

F.J.

Ne vem, kdaj mi je bilo težje pri srcu, ko sem čakala na postrež-
bo v prostorih, ki pač nečemu služijo, ali tedaj, ko sem pogledala v
nekdanjo učilnico, ki že na prvi pogled dokazuje, da sameva in čaka
na »boljše čase«!

Brez osnovnega znanja še upanja ne bo več na bolje! V to sem še
vedno prepričana. Toliko »idealizma — realizma« pa je še vedno v
meni.

Rija SEKIRNIK

POMAGAJTE NAM POMAGATI

OBJAVLJAMO RAZPIS, KOT GA JE OBJAVIL ODBOR USTANOVI TELJEV SKLADA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA INOVACIJE NA PO DROČJU USPOSABLJANJA, ŽIVLJENJA IN DELA INVALIDOV

Varstvo invalidov je ustavna kategorija tudi v naši Sloveniji. Varstvo je urejeno v zakonu o invalidsko pokojninskem zavarovanju ter še z drugimi zakonskimi in podzakonskimi predpisi. Ni dvoma, da je pravna ureditev invalidskega varstva še kar dobra in primerne sodobna. Organizirane so tudi upravne in strokovne službe za delo na področju invalidskega varstva. Iz formalno pravnega gledišča izgleda torej vse dobro.

Se vedno pa, žal, ugotavljamo, da gre praksa večkrat kruto mimo predpisov ali pa celo proti njim, da o kulturnem odnosu do prizadetih ljudi v marsikaterem okolju sploh ne govorimo, kakor tudi ne o humanosti. Pri predaji odgovornosti in pooblastil posameznikom navajamo, da mora kandidat imeti takšno in takšno izobrazbo, prakso, izkušnje, pri tem pa pozabljamo, da nobena še tako visoka izobrazba, z akademskimi naslovi in dolgoletna praksa ne daje nekomu pravice do vodilnega, odgovornega delovnega mesta, če nima osnovnega pojma za delo z ljudmi.

Ni potrebno veliko inteligence, da prekinemo delovno razmerje invalidu ali ga daš čakati domov, če tudi mimo določil zakona o delovnih razmerjih. Mnogo več inteligence, znanja, kreativnosti in organizacijskih sposobnosti je potrebno, da zdravstveno prizadete ljudi — delavce ustrezno zaposlimo, prezaposlimo, usposobimo tako, da dajejo svoj prispevek in ekonomski učinek pri ustvarjanju prihodka in k razvoju podjetja.

KDOR TEGA NE MORE RAZUMETI, JE TUDI SAM KREPKO PRIZADET IN TO NA ZELO OBČUTLJIVEM PODROČJU

Seveda moramo upoštevati pravilo, da invalidi ne želimo niti usmiljenja, niti kakšne socialne zaposlitve, hočemo le enak položaj in dajati svoj prispevek pri skupnih prizadevanjih v podjetju. V javnem življenju prav tako terjamo le enak status — položaj kot drugi, to pa pomeni, da morajo biti stavbe, ki so namenjene nam vsem urejene tako, da so dostopne tudi invalidom na invalidskih vozič-

kih. To velja tudi za dostopnost ulic in pločnikov. Na marsikaterem delovnem mestu se z malo inteligence, kreativnosti in seveda volje lahko brez večjega stroška olajša delo oz. prilagodi prizadetemu delavcu. Še pomembnejše pa je preventivno ukrepanje na vseh področjih dela in življenja, da bi zmanjšali zdravstvene okvare.

Prosimo vse bralce VIHARNIKA, da prečitajo razpis ter s svojim znanjem in sposobnostjo prispevajo k lažjemu življenju in delu prizadetim ljudem. Ne čudite se, če največ pričakujemo od vseh vrst strokovnjakov v podjetjih, obrtnikov in drugih ljudi v raznih službah.

Lepo vas prosimo, da se s svojim znanjem in kreativnostjo vključite v akcijo. Ob zaključku še enkrat POMAGAJTE NAM POMAGATI!

Društvo invalidov Slovenj Gradec
Predsednik skupščine
Šumečnik Jurij

INOVACIJE

Republika Slovenija

MINISTRSTVO ZA ZDRAVSTVO, DRUŽINO IN SOCIALNO VARSTVO

Ljubljana, Štefanova 5, telefon 151-028, faks 217-752

SKLAD ZA NAGRAJEVANJE INOVACIJ NA PODROČJU USPOSABLJANJA, ŽIVLJENJA IN DELA INVALIDOV PRI VLADI REPUBLIKE SLOVENIJE

razpisuje

NAGRADE ZA INOVACIJE NA PODROČJU USPOSABLJANJA, ŽIVLJENJA IN DELA INVALIDOV ZA LETO 1992

1. V letu 1992 bo podeljenih pet enakovrednih nagrad. Nagradi bodo najuspešnejši izumi, tehnične in druge izboljšave na področju usposabljanja življenja invalidov, ki jih bodo predlagatelji v razpisnem roku poslali Skladu.

2. Sklad je ustanovljen z namenom, da bi spodbujal inovacijsko delo in podpiral prizadevanja posameznikov ali avtorskih skupin, da bi z izumi, tehničnimi in drugimi izboljšavami prilagajali invalidnim osebam delovne razmere, delovna orodja, bivalne razmere, predmete vsakdanje rabe oziroma uvažali inovacije na področju aktivnega varstva invalidov.

3. Na razpisu lahko sodeluje vsak državljan Republike Slovenije, ki predloži Skladu dokazilo o svojem izumu, tehnični ali drugi izboljšavi in dokaže, da gre za novo, izvirno napravo, za izboljšavo določene naprave, stroja, predmeta vsakdanje rabe oziroma prilagoditev le-teh posameznim vrstam invalidov ali za inovacije na področju izvirnih metod dela z invalidi. Sodeluje lahko tudi skupina avtorjev.

4. Predlogu za nagrado mora biti priložena tehnična dokumentacija, opis naprave, stroja, predmeta ali inovativne metode dela z invalidi, potrebne skice, fotografije ali modeli.

Priložen mora biti tudi opis delovanja ali obrazložitev, v čem je inovacija koristnejša in boljše od dosedanjih rešitev.

5. O predlogih za nagrade sklada bo odločala posebna strokovna komisija, ki jo imenuje odbor ustanoviteljev Sklada izmed znanih strokovnjakov za posamezna področja, kamor sodijo predlogi.

Komisija deluje in odloča skladno z aktom o ustanovitvi in delu Sklada.

6. Nagrade pomenijo družbeno priznanje. Avtorske pravice so v celoti pridržane avtorju. Sklad si bo prizadeval, da bi vse inovacije, ki bodo nagrajene, resnično tudi našle svoje mesto v življenju in delu invalidov.

Višina nagrad v letu 1992 bo najmanj dva povprečna osebnodohodka v Republiki Sloveniji 1992 leta.

7. Podelitev nagrad bo javna in slovesna ob dnevu invalida v 1993. letu.

8. Predloge je treba poslati do vključno 30. septembra 1992 na naslov: Sklad za inovacije na področju usposabljanja, življenja in dela invalidov pri Vladi republike Slovenije, Ministrstvo za zdravstvo, družino in socialno varstvo, Ljubljana, Štefanova 5.

ODBOR USTANOVITELJEV SKLADA

TONČKI DOLER V SLOVO

Narava se zopet prebuja. V deželo je prišla pomlad, v naša srca pa se je naselila žalost. Neozdravljiva bolezen je našo teto Tončko Doler položila v prerani grob. Njena 51. pomlad se ne bo več razcvetela. Rojena je bila pri Stražišniku na Dravčah, 26. maja 1941 leta. Njeno življenje je bilo težko, saj je bila gluha in zaradi tega tudi za prenekatere dobrino prikrajšana. Vesela pa je bila dela na polju, v vrtu in pri živini. Pri vseh opravilih je bila skrbna in točna. Z dobro voljo se jih le lotila. Rada je imela rože, vsem jih je rada pokazala. Posebno je bila vesela obiskov in zadovoljna, če je hotel z njo kdo pokramljati. Ob nedeljah je rada hodila k ma-

ši, v prostem času pa je šla na Stražiški vrh. Živela je skromno, a zadovoljno življenje na Stražišnikovi domačiji. Pred letom dni je pričela bolehati in izmučeno od bolečin smo jo 2. aprila 1992 položili k večnemu počitku. Tončko bodo pogrešali pri Stražišniku na vsakem koraku. Za njo bomo žalovali: mama, sestra Mica in Terezija z družinami, brat Miha, njeni nečaki in ostalo sorodstvo. Pogrešali jo bodo vsi Stražišnikovi sosede in vsaka ped grunta.

Draga teta Tončka, počivaj v miru v domači, slovenski zemlji, katero si imela tako rada.

Njeni domači se zahvaljujejo vsem sosedom in znancem za nudeno pomoč, gospodu župniku za lepo opravljen cerkveni obred, kakor tudi cerkvenim pevcem. Zahvalo izrekajo tudi gospodu Albinu Demšerju za govor, enako tudi vsem, ki so jo pospremili na njeni zadnji poti.

VENČESLAV ŠTINEK

Na pokopališču v Završah so k zadnjemu počitku položili Venčeslava Štineka, rojenega 22. 9. 1928. Težka in trda življenjska pot je Venčeslava spremljala vse od otroških let. Vseskozi je bil zaposlen pri gozdnem gospodarstvu in opravljal

razna gozdna dela. Med sodelavci je bil spoštovan, saj je bil pri svojem delu izredno marljiv in natančen. Ko mu je pred leti umrla žena, ga je to zelo potrla, nekaj let za tem pa je huda in neozdravljiva bolezen načela tudi njegovo zdravje.

Vsi, ki smo Venčeslava poznali, ga bomo ohranili v lepem in trajnem spominu.

F. J.

REPUBLIŠKO SMUČARSKO PRVENSTVO GOZDARJEV

Po skoraj dveh desetletjih so letos slovenski gozdarji zopet tekmovali v veleslalomu in tekih na smučeh v okviru panožnih organizacij oz. podjetij brez lesarjev. Tekme so organizirali blejski gozdarji na Viševniku na Pokljuki 12. aprila. Težke razmere v slovenskem gozdarstvu so vplivale tudi na prisotnost na tekmovanju. Izmed 14 gozdnih gospodarstev so se na smučišču zbrali predstavniki polovice organizacij.

Naše podjetje je zastopalo 12 tekmovalcev. Ženske ekipe so bile sestavljene v glavnem z našimi tekmovalkami, zato nobena ni ostala brez medalje. Moški pa so dosegli rezultate:

V IV. kategoriji med letniki nad 1942

Janez KOZELJ 2. mesto

V III. kategoriji med letniki od 1942 do 1951

Franc PLESEC 1. mesto

Branko ODER 3. mesto

V II. kategoriji med letniki od 1952 do 1961

Bogdan KUTIN 4. mesto

Jani MIKELN 6. mesto

V I. kategoriji med letniki 1962 in mlajšimi

Zdravko MIKLAVŠIČ 1. mesto

V tekih smo imeli samo enega predstavnika, Hinka ANDREJCA, ki je v svoji kategoriji dosegel 4. mesto.

I. ROBNIK

Izid etnološke topografije o mežiški dolini

RAZSTAVA »MEŽIŠKA DOLINA — UTRIP ZADNJIH 300 LET«

V petek, 8. maja 1992, sta bila na ravnem gradu dva pomembna kulturna dogodka, ki so ju muzejski delavci dolgo in skrbno pripravljali.

Dipl. etnologinja Karla Oder je predstavila knjigo »Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja — 20. stoletje: Občina Ravne na Koroškem«. Obsežno delo, ki ga je avtorica pripravljala več let, je izdal Znanstveni inštitut Filozofske fakultete v Ljubljani v svojem projektu »Način življenja Slovencev v 20. stoletju«, k izidu pa je gmotno prispevala tudi Skupščina občine Ravne na Koroškem. Delo avtorice, ki je zaposlena kot kustodinja v ravnem Delavskem muzeju, je ena prvih strokovnih publikacij, ki je orisala Mežiško dolino tako obširno in s takih zornih kotov, ravnska občina pa je tako petnajsta v Sloveniji, ki je tako knjigo dobila.

V ravnem Likovnem salonu pa so odprli razstavo »Mežiška dolina — utrip zadnjih tristo let«. Razstava z muzejskim gradivom: s predmeti, fotografijami in grafikoni poskuša predstaviti vsebino knjige, ki zaobjema vsa področja človekovega življenja in dela v Mežiški dolini v zadnjih tristo letih. To pomeni, da daje kratak, jasen in izčrpen vpogled v štiri večja področja. V »Zgodovinskih sledih« je predstavljena kratka zgodovina Mežiške doline od najstarejših najdb do novejšega časa. V poglavju »Gospodarstvo« je predstavljeno kmetijstvo, industrija, gozdarstvo, obrt in promet. V poglavju »Materialna in duhovna kultura« so predstavljeni stavbarstvo, notranja oprema, prehrana, oblačenje, zdravljenje, verovanje, šege, kulturno življenje in šolstvo. Zadnje veliko poglavje »Moderne

pridobitve« pa predstavi vodovod, štedilnike in peči, elektrifikacijo, motorizacijo in telekomunikacije.

Razstava bo odprta vsak delavnik v maju in juniju 1992, tako da si jo bodo lahko ogledali vsi, ki jih bo pritegnila. Obiskovalcem bo na voljo tudi vodnik po razstavi, ki je izšel v 500 izvodih, segli pa bodo lahko tudi po Etnološki topografiji Mežiške doline, ki bo po dostopni ceni naprodaj v ravnem muzeju in vseh večjih knjigarnah.

Miroslav Osojnik

Zdaj mirno spiš,
draga naša mama,
pa saj v življenju vse
preveč si ti garala.
A v naših srcih se
zarežala je rana,
in krič nemočen,
zbogom, mama, in hvala, hvala!

SPOMIN

10. maja 1991 smo pospremili k večnemu počitku našo drago Božičevo mamo

JOŽEFO MORI
roj. 9. 3. 1909

Hvala vsem, ki ste darovali toliko lepega cvetja, sveče in sv. maše ter vsem, ki stojite ob grobu in prižigate sveče.
Vsem še enkrat iskrena hvala.

Vsi njeni

OBUP

Kdo ti daje pravico
za obup?
Saj to je tvoj največji
strup!
Vzel si si sam vero
vase!
In še hujše zlo priklical
nase!
Kakšno zgodbo v resnici
življenje bo pisalo,
ne veš ne ti, ne nihče,
drug,
gotovo pa povsem drugačno
od tiste,
ki priklicala
je tvoj obup!

Rija SEKIRNIK

Z modro čelado pod vročim soncem Egipta

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Popravljeni zaostala vozila v puščavi, kjer ni več peska, je le črno ožgano kamene, pokrito z debelim slojem prahu, ki samo lebdi nad zemljo, ko se v kotlinah zrak segreje tako, da ga vidiš kot veliko bleščeče jezero, v njem pa kot v ogledalu odsevajo predmeti, ko brez rokavic pokrova motorja sploh ne moreš odpreti, ko nato vijačji vplinjač ali menjaš filtre za gorivo in ti zaradi sklonjene glave kaplja kri iz nosu, je za telo, ki na take podnebne razmere ni navajeno, nepopisna muka.

Klorirana topla voda, ki sem jo v puščavi kljub temu z užitkom pil, me je spomnila na čase, ko smo se kot otroci igrali in kopali v naših potokih, ob katerih smo odraščali. Od tistih časov vodo kot enega od osnovnih elementov našega planeta najbolj spoštujem. Na tistem potovanju do Rdečega morja nas je ponoči tako zeblo, da smo sklepali. Ležali smo na vozilih, pokriti z bundami. Tako velikega nihanja temperature ob obali ni. Ponoči oz. proti jutru se je samo prijetno ohladilo, tako da je potenje prenehalo. Vsak dan sem gledal v nebo ali se bo pobjačilo pa sem prvi oblaček zagledal šele 28. avgusta, kar sem si najbolj zapomnil. Prve kaplje rumenega dežja so padle novembra, ko so nad morjem divjali viharji. Vodo smo v tabor vozili s cisternami iz črpališča v El Arišu, led za potrebe vojakov iz 50 km oddaljenega Rafakha. Če se je kamion med potjo pokvaril, kar ni bilo redko, se je led stopil ali pa so ostanke porabili oficirji. Led smo uporabljali za hlajenje napolnjenih čutaric, katere smo polagali v vkopano kad. Ampak tako ohlajeno vodo je bilo nevarno piti. Če se nisi mogel vzdržati in

si se hotel vsaj včasih odžejati s hladno vodo, si se moral posebej pripraviti. Še posebej tisti, ki smo že v Skopju preboleli krvavo grižo. Med »sračkarji«, kakor so nam pravili, sem bil tudi jaz. Torej, če sem se hotel na ta način odžejati, oziroma obuditi spomin na domače studence, sem si obul čevlje, ker bos 25 m do stranišča zaradi prevročih tal nisi zmogel, na dušek izpraznil čutarico, nato pa stekel. Mrzla voda je šla skozi razgreto telo kot živo srebro. Če nisi imel sreče, si moral z gatami vred pod tuš. Pa tega raje nismo obežali na veliki zvon, ker nam zbadljivk tako nikoli ni zmanjkalo.

V taboru, ki je predstavljal Jugoslavijo v malem, se je menjavalo vseh 700 vojakov, kolikor je štela ena izmena. Po dveh mesecih smo smeli prvi vojak žet na dopust. Jaz sem bil med njimi, po kakšnem ključu izbran, pa ne vem. Prejšnje izmene so hodile v Libanon, kjer so ravno v tistih dneh ubili kralja. Od takrat tam ni več miru, je bil pa najboljši trgovski center v Orientu. Mi smo odpotovali v Aleksandrijo in tam preživeli 7 prelepih dni. Aleksandrija, zame eno najlepših obmorskih mest, ki sem jih v življenju videl, ima kar 27 km s samimi hoteli pozidane obale. Med hoteli in plažo je le cesta. Potoki znoja, ki so se v zadnjih mesecih zlivali po meni, so tu presahnili. Kupil sem si civilno obleko in z ostalimi tovariši užival v gostoljubnosti hotelskega osebja. Jezika nismo znali, spogledovati se pa v hotelu tako ni bilo s kom, ker ženske niso bile zaposlene. Ker je bila prostitucija že pod Nasserjevo oblastjo prepovedana, te obrti pa ne more preprečiti noben sistem, so se zato pred našimi hoteli ustavljali taksisti s

Koroški »Beduin« pri Piramidah

sladkim, pa tudi bolnim tovorom, kar so nekateri občutili kljub strogim opozorilom. Ob vrnitvi so nekateri ostali na specialnih pregledih na Reki in jih nismo več videli. Morda so jih za kazen poslali v druge enote. Kdo ve? Ženske vseh polti so bile pripravljene za isto ceno z enim ali šestimi deliti zadnji sedež ameriškega taksija. Naš konzul v Aleksandriji nam je pripravil predavanja in na njih smo zvedeli za pretresljive zgodbe. Tako so si služile kruh ženske z veliko družino in nezaposlenim možem ali pa sestra zato, da sta z bratom lahko študirala na univerzi. Dvojnost morale oblasti se je kazala tudi s tem, da moški na plaži nismo smeli nositi belih kopalk, ker baje preveč poudarjajo moškost, ženske pa niso smele nositi bikinijev.

(Se nadaljuje)

KULTURNA DEJAVNOST V DRUŠTVU INVALIDOV DRAVOGRAD

Na sliki ženski pevski zbor Društva upokojencev in invalidov Dravograd. V ospredju predsedniki društev invalidov koroških občin.

V Društvu invalidov Dravograd je bil na dolgoletno željo in trud leta 1988 ustanovljen ženski pevski zbor Dravograd, ki je v teh letih postal dokaj aktiven in uspešen. Zbor zelo uspešno vodi pevovodja Ludvik JEROMEL, organizacijsko pa vodi zbor Ivan FIŠER. Zbor trenutno šteje 15 članic in je imel v I. tromesečju 11 vaj.

V mesecu decembru je stekla akcija na pedagoško temo »NAŠA KULTURA IN INVALIDI«. Izbrani najboljši spisi z vsake šole po eden so bili nagrajeni in na tej proslavi prečitani.

Zal moram pripomniti, da s strani ZKO Dravograd nismo imeli nobene strokovne in tudi ne finančne pomoči. Morali smo se obrniti na skupščino občine Dravograd, ki nas je finančno podprla, da smo lahko izvedli to proslavo. Podpiramo občinsko politiko glede organizacije in bodočega financiranja kulturne dejavnosti v občini. Na prvi seji novoizvoljenega izvršnega odbora DI Dravograd je bil sprejet sklep, da društvo kulturno dejavnost podpira in delno financira.

Plan za II. tromesečje 1992 bi bil naslednji:

8. 5. 1992 — izlet v Majšperk, Ptujsko goro, Ptuj in Ptujске toplice; v drugi polovici junija družabno srečanje invalidov koroške regije s kulturnim programom »Pokaži kaj znaš«

25. 7. 1992 — Tradicionalno srečanje invalidov koroške regije na Uršlji gori, kjer bo nastopil tudi naš ženski pevski zbor

S tem člankom sem želel, da spoznate naš zbor in dejavnost. Ivan FIŠER

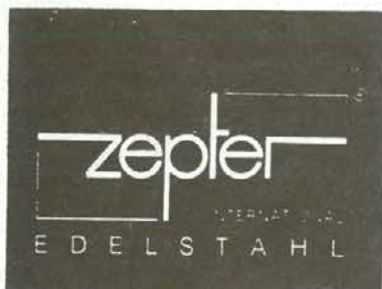
JUBILEJ OKTETA LESNE

Oktet Lesna iz Slovenj Gradca, ki ga vodi umetniški vodja Tone Gašper, praznuje letos 15-letnico delovanja. Člane okteta družijo poleg veselja do petja tudi družabnost, saj se je v njihovi pevski karieri zgodilo marsikaj, z mnogimi pevskega doživetja je pretekla njihova pot. Za njimi je prek 500 nastopov v 70 krajih in kar v osmih državah (Hrvaška, Italija, Avstrija, Švica, Liechtenstein, Nemčija, Danska in Švedska).

Ob 15-letnici delovanja so priredili prisrčen kulturni večer v slovenjegraškem kulturnem domu. Program je bil zanimiv, vsak njihov nastop je svojevrstno doživetje. Kot gost se je jubilejnega koncerta udeležil tudi Milan Kučan z ženo Štefko.

Oktet Lesna pa letos načrtuje koncert v Ukrajini, prihodnje leto pa želijo s pomočjo Izseljenske matice Slovenije tudi v Ameriko. Za njimi je v teh 15 letih tisoč vaj, skupaj pa so z nastopi vred, če strnemo podatke, preživeli nad 16 mesecev. Izdali so tudi kaseto v 3000 izvodih, ki pa je že razprodana. Oktetu Lesne želimo ob jubileju kar največ lepih in veselih nastopov.

F. Jurač

ZEPTER INTERNATIONAL

ZA EVROPSKO KULTURO PREHRANJEVANJA
ZEPTERJEV PROGRAM ZA ZDRAVO ŽIVLJENJE
ZEPTERJEVI PROGRAMI VRHUNSKE ESTETIKE
ZEPTERJEVI PROGRAMI ZA VARČEVANJE
ZEPTERJEVI PROGRAMI VRHUNSKE KAKOVOSTI
ZEPTERJEVI PROGRAMI PO UGODNIH IN DOSTOPNIH CENAH

ZEPTER KOVINSKA POSODA:

- kuhanje brez vode (ohranimo skoraj vse vitamine in soli, ki jih sicer voda izluži)
- pečenje brez maščob (ni potrebno dodajati soli, meso samo vsebuje dovolj maščob, torej manj holesterola)

**POSTANITE ČLAN ŠTEVILNE ZEPTERJEVE
DRUŽINE! DOBRODOŠLI V ZEPTERJEV SVET!**

- vrhunski design (oblikovanje)
- prihranek pri energiji, hrani, maščobah Vam povrne vložena sredstva in varčuje za Vas

ZEPTER TERMO MASER

- sprosti, reaktivira telesne sposobnosti
 - pripomoček, ki ga v času stresa, naglice in napetosti vseh vrst ne morete pogrešati.
- Vaše telo Vam bo hvaležno.

ZEPTER DODATNI PROGRAMI — vrhunski design, ponos vsakega gospodinjstva

Seti za:

- kavo
- napitke (24 karatna pozlata)
- desert (24 karatna pozlata)
- whisky (24 karatna pozlata)

ZEPTER KRALJEVSKO POGRNJENA MIZA

- jedilni pribori (24 karatna pozlata)
- jedilni pribori (brez pozlate)

ZEPTER ELEKTRIČNI KAMIN

- ustvari intimno vzdušje
- varčuje z energijo
- idealno grelna telo za prehodna obdobja (pomlad, jesen)

**ZEPTER PRAKTIČNA IN ESTETSKA DARILA ZA GOSTITELJE
PREZENTACIJ. PRESENEČENI BOSTE!**

ZEPTER SLOVENICA, d.o.o.

Gospodsvetska c. 4
SLOVENJ GRADEC
telefon: 0602-43-901
telefax: 0602-43-900

AVTO-MOTO ZVEZA SLOVENIJE

SLO 61113 Ljubljana, Dunajska 128

TEHNIČNA BAZA DRAVOGRAD

Mariborska 60, Dravograd
tel. 83-987
izven območja 0602

V Tehnični bazi opravljamo sledeče usluge:

- SPI (pomoč informacije na cesti)
- VS (vlečna služba karamboliranih in vozil v okvari)
- ELEKTRONSKO TESTIRANJE BENCINSKIH MOTORJEV IN NASTAVITEV
- TEST IN NASTAVITEV PODVOZJA (optika z elektronsko opremo)
- MONTAŽA GUM
- RAZNA MEHANIČNA OPRAVILA

Od 4/5-1992 dalje pa posebnost tehnične baze Dravograd so tehnični pregledi, katere opravljamo vsak dan od 7.00 do 15.00 ure,

v torek in sredo od 7.00 do 17.00 ure

v soboto od 7.00 do 12.00 ure

Ugotovljene pomanjkljivosti pri tehničnih pregledih odpravljamo takoj v tehnični bazi.

Ob tehničnem pregledu lahko pri nas opravite tudi obvezno zavarovanje in podaljšanje registracije osebnih vozil.

Se priporočamo in želimo vsem voznikom srečno vožnjo!

AMZS-TB-DRAVOGRAD

VALDEK

Trgovsko storitveno podjetje. d.o.o.
62362 MISLINJA
Završe 66, tel.: (0602) 55-764 in 55-097

Prodajamo pohištvo po naročilu in premog pod naslednjimi pogoji:

- kredit na 6 mesecev brez obresti s 50% pologom
- gotovinski popust od 10 % do 50 %
- plačilo s čeki ali po dogovoru
- kmetje se lahko poslužijo kompenzacij oz. blagovne menjave z lesom.

Trgovina je nasproti Gozdne uprave v Mislinji in je odprta dopoldne od 9. do 12. ure in popoldne od 15. do 19. ure.

»MARKET DANICA« Danica KRAJNC

Troblje 39
62380 SLOVENJ GRADEC
tel. 42-025

vam nudi v svoji prodajalni vse vrste prehrabnenih artiklov (zelenjava, mlečni izdelki, pijače itd.)

POSEBNOST PRODAJALNE: **DOMAČI KRUH**

Odprto vsak dan od 7. do 19. ure in ob nedeljah od 8. do 12. ure

TOVARNA MERIL
POSLOVNI INŽENIRING, d.o.o.
62380 Slovenj Gradec
Francetova 16
telefon: (0602) 41-231
telex: 33 238 tmsgyu
telefax: (0602) 41-798

V prostorih TOVARNE MERIL, POSLOVNI INŽENIRING
IMAMO PRODAJALNO

Iz svojega obsežnega programa vam nudimo:

- galanterijski program (kuhinjske deske, kopalniške sete, pohištvene elemente, gozdarske mere, lesene metre in li-bele)
- merilni program (libele, metre, kotnike in precizna merila, pomična merila)
- šolski in pisarniški domači in uvožen program (trikotniki, ravnila, tehnični svinčniki, kemični svinčniki, flomastri, keramici peni in kalkulatorji).

Iz dodatnega programa nudimo:
video kasete in drugo galanterijo.

Nudimo vam tudi ženske, moške in otroške trenirke po zelo ugodnih cenah!

OBIŠCITE NAS, ZADOVOLJNI BOSTE!

UNIVERZAL SERVIS Drago BOŠNIK

SLOVENJ GRADEC — Gmajna 30
Telefon: (0602) 44-251

Vsak dan od 7. do 22. ure opravljam
popravila kmetijske mehanizacije in avtomehnična dela.

Za večja popravila nudim garancijo!

Pri meni lahko dobite tudi rezervne dele za traktorje.

UTB SERVIS

Zvonove v Tomaški vasi je blagoslovil mariborski škof dr. Franc Kramberger — Foto: F. Jurač

Zvonove pri cerkvi Sv. Jurija na Legnu je posvetil dr. Anton Stres filozof in teolog — predsednik komisije za pravice in mir — Foto: F. Prošt

IZ ZGODOVINE CERKVE SV. LENARTA V RIBNICI NA POHORJU

(Besedilo in faksimile rokopisov bomo objavili v naslednji številki)

Botri zvonov v Tomaški vasi so takole pomagali v zvonik potegniti zvonove — Foto: F. Jurač

V Tomaški vasi in na Legnu

NOVI ZVONOV

Krajanj Tomaške vasi in Legna še dolgo ne bodo pozabili lepega in prijetnega trenutka, ko so v cerkvi sv. Tomaža v Tomaški vasi in v cerkev sv. Jurija potegnili nove zvonove. Ko je okupator iz teh dveh cerkev v drugi svetovni vojni odpeljal zvonove, so v teh cerkvah zvonovi utihnili. Na pobudo nekaterih krajanov, da v zvonik svojih cerkva spet namestijo zvonove, so začeli zbirati finančna sredstva za nakup novih zvonov. Akcija je uspela in danes sta v cerkvi sv. Tomaža v Tomaški vasi in sv. Jurija na Legnu. Svoj delež pri nakupu zvonov v Tomaški vasi pa so dali botri: Vinko Marsek, dr. Ciril Slemenik, Ivan Zužel, Oto Slemenik, Ivan Čas, Franc Glasenčnik, dr. Ivan Marzel, Vlado Marzel, Franček Pajžler, Alojz Marzel, Filip Glasenčnik in Peter Repotočnik.

F. Jurač

Botri zvonov pri cerkvi Sv. Jurij na Legnu — Foto: F. Prošt

Glasilo VIHARNIK izdaja delovna organizacija Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec. Urednica: Ida ROBNIK, lektorica: Majda KLEMENŠEK, tehnični urednik: Bruno ŽNIDERŠIČ.
Naklada: 2000 izvodov.
Tisk: GZP MARIBORSKI TISK Maribor, Tržaška cesta 14, 62000 Maribor, 1992.